

Τ Ο

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΡΟΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1885 ΙΟΥΛΙΟΣ

ΕΤΟΣ Β' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ζ'

Ο ΠΕΣΤΑΛΟΤΣΗΣ

ΣΩΤΗΡ ΤΩΝ ΕΠΙΛΙΤΩΝ ΕΝ ΝΕΥΗΟΦ.

(Συνέχεια ἴδ. φύλλ. 6ου σελ. 246.)

Ἐκπεπληγμένους ὑπὸ τῆς ἀναγκαίης συνεχοῦς ἐνεργητικότητος, ἣν ἡ φύσις ἔδωκε τῷ παιδίῳ, τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐτροφίας τῶν φυσικῶν του δυνάμεων, πνευματικῶν τε καὶ ἠθικῶν, ἐφρόνει, ὅτι διευθύνων χρησίμως πάσας ταύτας τὰς δυνάμεις, μεταβάλλων καὶ ἀλλάσων τὰς ἀσκήσεις, ἵνα προλαμβάνῃ τὸν κάματον, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διδάξῃ τὰ παιδία νὰ κερδίζωσι τὸν ἄρτον των, παιδεύων συγχρόνως αὐτὰ καὶ ἠθοποιῶν. Πρὸς τούτοις δὲ ἐφρόνει, ὅτι ὁ βίος τῶν ἀγρῶν, ἡ θεραπεία τῆς γῆς, συνδυασμένη μετὰ βιομηχανικῶν τινων ἐργασιῶν, ἡ εἶναι ὡς ὁ κάλλιστος ὅρος ἀγωγῆς, ἣτις δύναται νὰ διδάξῃ καὶ τὰ πτωχότατα παιδία, ὅτι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων καὶ τῆ βοηθεία τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἱκανὰ καὶ εἰς τὰς χρείας των νὰ ἐπαρκῶσι, καὶ νὰ συνεργῶσιν εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ οἴκου καὶ τῆς πατρίδος.

«Πρέπει, ἔλεγεν, νὰ μάθωσι ἐκ στήθους νὰ λέγωσι συχνάκις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐ μόνον ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὀφείλει νὰ ζῆ καὶ ἀποθνήσκῃ ὡς τέκνον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ αἰσθάνωνται τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐν τῇ καρδίᾳ των μετὰ τὴν δὴ ναμὴν τοῦ Θεοῦ, ἣτις εἶναι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ ἀνατρέφει αὐτὰ, οὐ μόνον ὑπέρτερον τοῦ ἀποτριῶντος βοός, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἐνδεδυμένου πορφύραν καὶ βύσσον καὶ ζῶντος διὰ τρόπον ἀναξίου τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ.»

Κατ' αὐτὸν οὗτος ἦν ὁ μόνος τρόπος, δι' οὗ ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὴν δυστυχίαν τοῦ λαοῦ· πάσας δὲ τὰς παροχὰς τῆς ἐλεημοσύνης, αἵτινες ἐθίζουσι τὸν πτωχὸν εἰς τὸ ἐσθίειν τὸν ἄρτον, τὸν ὅποιον δὲν ἐκέρδισεν, ἐθεώρει ὡς πρόσκαιρα καὶ ἐπιπόλαια φάρμακα ἀυξάνοντα ἐν τέλει τὸ κακόν, ἀντὶ νὰ το θεραπεύωσιν.

Αἱ πεποιθήσεις αὗται ἦσαν τοσοῦτον ἰσχυραὶ εἰς αὐτόν, καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ βελτιῶσαι τὴν τύχην τοῦ λαοῦ τοσοῦτον φλογερὰ, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ἐφορμώσῃ αὐτὰς ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ καὶ ταῖς κτήσεσιν αὐτοῦ. Ἦθελεν, ἵνα τὸ Neuhof καταστῇ τὸ πρότυπον καὶ τὸ κέντρον τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου τῆς ἀναγεννήσεως.

Εἶχεν ἀποτύχει εἰς τὴν σπορὰν τοῦ ἐρυθροδάνου, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν ἴδρυσιν τυροκομείου, ὑπὲρ οὗ εἶχε σπείρει πολλοὺς τεχνικοὺς λειμῶνας· εἶχε δ' ἔπειτα ἀπλοποιήσῃ τὴν κατεργασίαν διὰ τρόπον, ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν συμφωνοτέραν εἰς τὴν θέσιν του. Ἄλλ' ἔχρεώσται ἀκόμη 4000 φλωρίνια (ἕκαστον φλωρίνιον εἶχεν ἀξίαν 2 φραγκ. καὶ 35 0/0) διὰ τὰς κτήσεις του, καὶ ἔπρεπε νὰ δαπανήσῃ ἀκόμη πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν οἰκοδομημάτων του καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν ταῖς γαίαις αὐτοῦ ἐπιχειρηθειῶν βελτιώσεων.

Πρὸ ὀλίγου εἶχε μεταχειρισθῆ μισθωτοὺς ἐργάτας, ἀλλ' εἶχεν ἀποτύχει· εὗρισκεν ὅτι οὗτοι συνήθως εἶχον κακὴν θέλησιν, κακίας πεπαιτωμένους καὶ τὸ ἀθεράπευτον ἐλάττωμα χρήσεως τρόπων ἐλαττωματικῶν· ἤλπιζε δὲ πλείονα ἐργασίαν ἐκ τῶν παιδῶν, οὓς αὐτὸς ἤθελε παιδεύσει ὑπὸ τὴν στέγην του, καὶ οἷτινες θὰ ἐχρεώσθουν εἰς αὐτὸν τὴν βελτιώσιν των.

Τέλος ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν νέαν ταύτην ἐργασίαν μ' ὅλας τὰς δαπάνας, αἵτινες ἤθελεν ἀπαιτηθῆ πρὸς τοῦτο. Ἴδου πῶς ὁ ἴδιος ἐκφράζεται περὶ τούτου.

• Ἦ σύζυγός μου ὑπέμεινε πολλὰ ἐκ τῆς νέας ἡμῶν θέσεως, οὐδὲν ὅμως ἠδυνήθη νὰ χαλαρώσῃ ἐν αὐτῇ καὶ ἐν ἐμοὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἀφιερῶμεν τὸν χρόνον, τὰς δυνάμεις καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς παρουσίας ἡμῶν πρὸς ἀπλοποιήσιν καὶ ἐκπαιδεύσιν οἰκιακὴν τοῦ λαοῦ 1*.

Ἀπὸ τοῦ χειμῶνος τοῦ 1774—1775 ὁ Πεσταλότης συνήθροισεν παρ' αὐτῷ πτωχοὺς παῖδας τῆς γειτονείας, ἀγχιόπαιδας, οὓς ἀνεζήτει ἐν τοῖς χωρίοις καὶ ταῖς ὁδοῖς· ἐνέδδεν αὐτοῖς, ἔτρεφε καὶ ἡγάπα ὡς

1. Ἴδε κύνειον ζῆμα ἐν τέλει.

πατῆρ· εἶχε δ' αὐτοὺς πάντοτε παρ' ἑαυτῷ, καθίστα αὐτοὺς κοινωνοὺς ὅλων του τῶν ἔργων ἐν τῷ κήπῳ, σκίπτων, ἀρδεύων, φυτεύων καὶ καθάρων τὰ ἐν αὐτῷ, ἐν τοῖς ἀγροῖς, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ. Κατὰ τὰς κακοκαιρίας ἀπησχόλει αὐτοὺς εἰς τὸ νήθειν βύβλακα ἐν εὐρείᾳ αἰθούσῃ κειμένη ἐν τῇ ὀροφῇ τῆς ἀγροτικῆς του οἰκίας. Ἐλάχιστον μέρος τοῦ χρόνου ἦτο προσδιωρισμένον εἰς μαθήματα καὶ συχνάκις ἡ διδασκαλία ἐγένετο, ὅτε τὰ παιδιά ἐιργάζοντο διὰ τῶν χειρῶν των. Δὲν ἐσπευδε νὰ διδάσκῃ αὐτοῖς ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, πεπειθώς, ὅτι τὸ προτέρημα τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι χρήσιμον εἰς ἄλλους, εἰμὴ εἰς τοὺς γινώσκοντας νὰ ὀμιλῶσιν. Ἄλλ' ἀπησχόλει αὐτοὺς σχεδὸν ἀκαταπαύστως εἰς ἀσκήσεις τῆς γλώσσης, ὧν τὰ θέματα ἐλαμβάνοντο ἐξ αὐτοῦ τοῦ βίου, ὠρίζεν αὐτοῖς νὰ ἐπαναλαμβάνωσιν ῥήσεις τῆς Ἀγίας Γραφῆς, μέχρις οὗ ἤθελεν ἀποστηθίσαι αὐτάς.

Ἡ πρώτη αὕτη ἀπόπειρα ἐπὶ παιδῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς δὲν ὑπερέβαινε τοὺς εἰκοσιν, ἐφάνετο βαίνουσα κατ' εὐχὴν. Μετὰ τίνος δὲ μηνῶν οἱ ἀγχιόπαιδες οὗτοι καθίσταντο δυσδιάγνωστοι· παρὰ τὴν ἐσχάτην ἀπλότητα καὶ τὴν λιτότητα τῆς διαίτης, εἶχον ἐνισχυθῆ σωματικῶς, καὶ ἦσαν φανερὰ ἐπ' αὐτῶν τὰ σημεῖα ἀκαμίας ὑγείας· ἡ φυσιογνωμία των εἶχεν ἤδη ἐκφρασιν εὐχαριστήσεως, εὐμενείας, ἐλευθεριότητος καὶ ἀγχινοίας, ὧν ἑσπεροῦντο ἅμα εἰσαγόμενοι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πεσταλότη. Ἠὐχαριστοῦντο καὶ ἐπιτύγγανον εἰς τὰς διὰ τῶν χειρῶν ἐργασίας, ὡσαύτως δὲ ἱκανῶς προώδευον καὶ εἰς τὰς στοιχειώδεις γνώσεις, αἵτινες παρεῖχοντο αὐτοῖς. Τέλος ἐφαίνοντο ἐν γένει ἀνταποκρινόμενοι διὰ τοῦ ζήλου καὶ τῶν αἰσθημάτων των εἰς τὰς φιλοστοργούς φροντίδας, τὰς χορηγομένης αὐτοῖς.

Οὕτω διήλθε τὸ ἔτος 1775. Ἐν τούτοις τὰ εἰσοδήματα τοῦ Πεσταλότη δὲν ἐπῆρκον εἰς ταύτην τὴν ἐπιχείρησιν, ὅσον καὶ ἂν ἦτο περιορισμένη, ἡ δὲ καλλιέργεια τῶν γαιῶν ἀπῆτει μείζονα ἀριθμὸν παιδῶν. Πολλοὶ παῖδες προσεφέροντο ἀληθῶς, καὶ ὁ πατὴρ τῶν ἐπαίτων ἐπεθύμει διακαῶς νὰ τοὺς παραδεχθῆ, ἀλλὰ τοῦτο ἀπῆτει νέας διευθετήσεις καὶ νέας δαπάνας.

Ἡ πεῖρα τοῦ τελουμένου ἐν Neuhof διεδόθη· καὶ εἶχε διεγείρει τὸ διαφέρον καὶ τὸν θαυμασμὸν ἀνθρώπων, ἱκανῶν νὰ ἐκτιμῶσι τὴν ὠραίαν καὶ μεγάλην ἰδέαν, τὴν ἐμπνεύσασαν τὸν Πεσταλότην. Προσῆνεγκον τῷ Πεσταλότῃ πρὸς βοήθειαν ἐκ προκαταβολῆς χρήματα συνεβούλευσαν δ' αὐτῷ νὰ κάμῃ ἐκκλησίαν εἰς τοὺς φιλανθρώπους, ἵνα ἐ-

πιτύχη δι' αὐτῶν τὰ μέσα νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπιχείρησιν, ἥτις ἐφαί-
νετο ἀναγκαστικὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀφέθῃ νὰ πεισθῇ.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ 1776 ἡ ἐκκλησις τοῦ Πετταλότση ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ
ἐβδομαδιαίᾳ ἐφημερίδι τῇ δημοσιευομένῃ ὑπὸ τοῦ Ἰσέλιν ἐν Βασιλείᾳ
ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ἐφημερίδος τῆς ἀνθρωπότητος* (σ. 293). Ἰδοὺ τὸ ἔγγρα-
φον τοῦτο, τὸ ὁποῖον γνωρίζει ἡμῖν ἀκριβῶς τὸ σχέδιον τοῦ ιδρυτοῦ.

«Δέησις ἀπευθυνομένη τοῖς φίλοις καὶ εὐεργέταις τῆς ἀνθρωπότητος, ἵνα θελή-
σωσι νὰ ὑποστηρίξωσι καθίδρυμα ὠριμμένον νὰ παράγῃ ἀγωγὴν καὶ ἐργασίαν εἰς
τὰ πτωχὰ τῆς χώρας παιδιὰ».

«Ἀπευθύνομαι εἰς τινὰς φίλους καὶ εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότητος,
ἵνα πρκακαλέσω αὐτοὺς νὰ ὑποστηρίξωσι καθίδρυμα, ὅπερ δὲν δύναμαι
νὰ συντηρήσω πλέον διὰ τῶν ἰδίων μου μέσων.

Ἐκ πολλοῦ χρόνου θεωρῶ ἤδη ὡς πιθανόν, ὅτι μικρὰ παιδιὰ δύ-
νκνται, ὑπὸ εὐνοϊκᾶς περιστάσεις, νὰ κερδίσωσι τὸν ἐπιούσιον αὐτῶν
ἄρτον διὰ μετρίας ἐργασίας, ἀφοῦ ὀλίγα πάγια εἰσοδήματα ἐπιτρέπουσι
τὴν διοργάνωσιν οἰκονομικοῦ συστήματος πρὸς κατοικίαν καὶ τροφήν
καὶ ἐκπαίδευσιν, ἥτις δὲν ἀπαιτεῖ πολὺν χρόνον. Θεωρῶ τὴν ἀπόπει-
ραν τῆς πραγματοποιήσεως ταύτης, δι' ἐφαρμογῆς πρακτικῆς μετὰ
μεγίστης γενομένης φροντίδος, ὡς κατ' ἐξοχὴν διαφέρουσιν καὶ χρη-
σιμωτάτην τῇ ἀνθρωπότητι.

Ἐίδον, ἐν τινι πτωχῇ ἐπαρχίᾳ, τὴν δυστυχίαν τῶν παιδίων τῶν
χωρικῶν· εἶδον τὴν σκληρότητα τὴν καταπληκτικὴν τοῦ ἐγωϊσμοῦ,
ἐπισκεπτόμενος τὰ παιδιὰ ταῦτα· εἶδον ὅτι κατέλειπον σχεδὸν πάντα
ἄνευ θάρρους καὶ ἄνευ ἐνεργείας, καὶ ἵνα εἶπω κάλλιον ἠφανισμένα κατὰ
τε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Τὰ εἶδον αὐξάνοντα χωρὶς οὐδὲν νὰ προσ-
κτῶνται αἰσθημα, οὐδεμίαν ἀναγκαίαν δύναμιν καὶ ὑπὲρ ἐκυτῶν καὶ
ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἐύρον τὴν θέσιν τῶν κτημάτων μου πλησίον τοῦ
Koenigsfelden ἐπιτηδεῖαν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, εἰς ἃς μὲ ὤθει ἡ
καρδιά μου, καὶ ἐνόμιζον ὅτι μοὶ ἀρκουσι τὰ εἰσοδήματά μου, τὰ ὁ-
ποῖα μοὶ ἐλλείπουσι σήμερον. Πεῖρα ὅμως ὑπὲρ τὸ ἔτος μοὶ δεικνύει
ἤδη, ὅτι ἀφοῦ ὑπερένικησα τὰς πρώτας δυσκολίας εἶναι δυνατὸν νὰ
πραγματωθῶσι καὶ τὸ σχέδιόν μου καὶ αἱ ἐλπίδες μου.

Ἐἶναι βεβαιωμένον ὑπὸ τῆς ἐμῆς πείρας, ὅτι ἡ συνεχὴς χρῆσις ψυ-
γητῶν κοινοτάτων, γεωμήλων, χόρτων πρὸ πάντων, καταλλήλως παι-
κιλλομένων καὶ συναλλατσομένων μετ' ὀλίγου ἄρτου, εἶναι τροφή ἀρ-

κοῦσα πρὸς διατήρησιν καλῆς υἰείας καὶ πρὸς αὐξήσιν τῶν σωματικῶν
δυνάμεων.

Ἐκ πείρας ἐβεβαιώθην πρὸς τούτοις, ὅτι τὰ πτωχὰ παιδιὰ δὲν
κωλύονται εἰς τὴν αὐξήσιν καὶ ἀνάπτυξιν των διὰ τῆς πρωϊνῆς καὶ ἐ-
σπερινῆς ἐργασίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀτάκτου βίου, διὰ τῆς στέρησεως
τοῦ ἀναγκασίου, ἢ ἔπονται ἀποτελέσματα πρὸς στιγμὴν εὐτυχῆ, καὶ
ἐξαιρέτως διὰ τῶν παθῶν τῶν διεγειρομένων μᾶλλον ἢ καταστελλο-
μένων, δι' ἀγρίας σκληρότητος, ἀνησυχου καὶ συνεχοῦς ταραχῆς, πει-
σμονῆς κακουβούλου, καὶ τελείας ἀποθαρρύνσεως.

Ἐβεβαιώθην ἐκ πείρας, ὅτι τὰ παιδιὰ, ἀπολέσαντα τὴν υἰείαν,
τὰς δυνάμεις καὶ τὸ θάρρος διὰ βίου ὀκνηροῦ καὶ ἐπικιτητικοῦ, ἀμα
ὑπαχθῶσιν εἰς ἐργασίαν κανονικὴν καὶ τακτικὴν, ἐπαναλαμβάνουσι
ταχέως τὴν χαρὰν, τὴν εὐθυμίαν, καλὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν, καὶ ἐξάριστον
αὐξήσιν, διὰ μόνης τῆς μεταβολῆς τῆς θέσεώς των καὶ τῆς ἀπομα-
κρύνσεως τῶν περιστάσεων, αἵτινες εἶχον διεγείρει τὰ πάθη των.

Ἐἶναι ὡσαύτως βεβαιωμένον ἐκ πείρας, ὅτι ἐκ τῆς καταπτώσεως
εἰς μεγίστην ἀθλιότητα ἀνυψοῦνται εἰς αἰσθήματα φιλανθρωπίας, ἐμ-
πιστοσύνης καὶ εὐνοίας· ὅτι ἡ ἀγάπη, ἣν ἐπιδεικνύουσιν εἰς ἀνθρώπους
λίαν ἐξηυτελισμένους, ὑποὶ τὸ φρόνημά των, καὶ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ
ἐγκραταλειμμένου παιδίου εἰς ἐντελῆ ἀθλιότητα λάμπουσιν ἐκ θαυ-
μασμοῦ πλήρους αἰσθηματικότητος, ἀφοῦ μετὰ πολυετῆ σκληρὸν βίον
βλέπη φιλικὴν καὶ περιποιητικὴν χεῖρα, ἥτις ἐκτείνεται, ἵνα τὸν
βοηθήσῃ. Ἐξ ἰδίης πείρας ἔγνω, ὅτι αἰσθημα τοιοῦτον διεγειρόμε-
νον ἐν τῇ καρδίᾳ παιδὸς ἀθλιεστάτου, δύναται νὰ ἔχῃ τὰς συνεπίαις
τὰς λίαν συντελούσας πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἠθοποίησιν του.

Ἐξ ἰδίης πείρας συνήγαγον πρὸς τούτοις, ὅτι ἡ ἔνωσις τῶν παι-
δίων τούτων ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν στέγην, ὅπου ἡ τάξις καὶ ἡ δι-
εὐθύνσις δὲν λείπουσι, συντελεῖ πρὸς ἀνάπτυξιν παντὸς ἀγαθοῦ, ὑπο-
βιβάζει τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεώς των καὶ αὐξάνει τὸν ζήλόν των
πρὸς τὴν ἐργασίαν.

Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἀληθῶς ἠθελον ἐπιτύχει τοῦ μεγάλου καὶ ὠφε-
λίμου τούτου σκοποῦ, ἐὰν αἱ δυνάμεις μου ἐξήρκουν πρὸς τοῦτο. Εἶνε
δὲ οὗτος ἐκπαίδευσις πλήρης ἀναφορικῶς πρὸς τὰς περιορισμένους
χρεῖας τῶν χειρωνκτικῶν ἐργασιῶν, καὶ σωτηρία τῶν ἐγκραταλειμ-
μένων παιδίων ἐπὶ τοῖς κοινοτάτοις ὄροις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Τὸ παι-
δίον τὸ ὁποῖον αὐξάνει, ἵνα καταστῇ τυχοδιώκτης, καὶ ἴσως κακοῦρ-

γος, ἡ μικρὰ κόρη, ἥτις ἄνευ στηρίγματος καὶ διευθύνσεως παρασκευάζει ἐκυτῶ βίον ἄθλιον καὶ ἀτιμον, ἀμφοτέροι τέλος, οἵτινες σχεδὸν ἀναποδράστως ἔσονται ἀνωφελεῖς ἐαυτοῖς καὶ τῇ πατρίδι, ἰδοὺ ἐκεῖνοι, οὓς ἤθελον νὰ σώσω, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἤθελον νὰ παράσχω δι' ἀγωγῆς βίον ἐνεργητικὸν καὶ χρήσιμον. Ἡ θέσις τῶν ἰδιοκτησιῶν μου μοὶ ἐφάνη εὐνοῦς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μου τούτου ὑπ' ἐποψίν οικονομικὴν καὶ ὑπὸ ἄλλας σχέσεις.

» Ἀλλ' εἰς τὸ ἀπλοῦν ταῦτο καὶ πραγματοποιητὸν σχέδιον γεωργικῆς ἀγωγῆς, ἔχω δυστυχῶς ἐνώσει καὶ μεγάλην βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν. Εἰσῆλθον μετ' ἐνόχου κουφότητος εἰς ἀγνώστους εἰς ἐμὲ ὁδοὺς, εἰς ὑποθέσεις πολὺ διαφόρους καὶ πολὺ περιπεπλεγμένους, καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη μου ἠπκτῆθη· ἐστερήθην αἰφνηδῶς τῶν πηγῶν, ἐφ' ὧν ἐνόμιζον, ὅτι ἠδυνάμην νὰ βασισθῶ μετ' ὀλίγον ἡ καταστροφή μου κατέστη ἐπικειμένη καὶ ἔπρεπε νὰ σπεύσω νὰ καταλίπω τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἵνα ἐπκνέλω εἰς τὴν ἀπλὴν ἰδέαν μου τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν, χωρὶς νὰ ἐνώσω εἰς αὐτὴν καὶ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν δύνάμην νὰ πράξω ἄνευ ὑποστηρίξεως· ὑποβάλλω λοιπὸν τὸ σχέδιόν μου εἰς τοὺς πρώτους εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότητος.

» Πρακτικῶς αὐτοὺς νὰ μοὶ ἐμπιστευθῶσιν ἐπὶ ἐξαετιᾶν ὀλίγα κατ' ἔτος φλωρίνια. Θά τους τὰ ἀποδώσω ἐτησίως ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους, ὅπερ θὰ μοὶ ἦναι εὐκὺλον διὰ τοῦ κέρδους τῶν ἐργατῶν, τοὺς ὁποίους θὰ σχηματίσω.

» Ἐὰν ἐπιτύχω τῆς βοηθείας ταύτης, ὑπόσχομαι νὰ ἀφιερῶσω ὅλον μου τὸν χρόνον, ὅλας μου τὰς δυνάμεις εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν πτωχῶν παιδῶν τῶν ἐγκαταλειμμένων, παρσιτῶν πᾶσαν ἄλλην ἐνασχόλησιν. Ὑπόσχομαι νὰ ἀναλογηθῶ τὸν ἀριθμὸν τῆς παραδοχῆς παιδῶν πρὸς τὴν χρηματικὴν ὑποστήριξιν, ἥτις θὰ μοὶ δοθῇ. Ὑπόσχομαι νὰ διδάξω πάντα τὰ παιδιὰ ταῦτα τὸ ἀναγινώσκειν, τὸ γράφειν καὶ ἀριθμεῖν. Ὑπόσχομαι νὰ διδάξω πάντα τὰ ἄρρενα, ἐφ' ὅσον ἡ θέσις μου καὶ αἱ γνώσεις μου θὰ το ἐπιτρέψωσι, πᾶσας τὰς πρακτικὰς μεθόδους τῆς γεωργίας. Ἐννοῶ δὲ διὰ τούτου τοὺς τρόπους τῆς καλλιέργειας, ἣν χρησιμοποιοῦνται ἐπὶ μικρᾶς ἐκτάσεως ἀγρῶν πρὸς παραγωγὴν ἄφθονον. Ὑπόσχομαι νὰ διδάξω αὐτὰ τὸν σχηματισμὸν λειψιδίων τεχνητῶν, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ αὐξήσιν τῶν λιπασμάτων,

τὴν γνῶσιν διὰ πείρας μακρᾶς τῶν ποικίλων εἰδῶν τῆς χλόης καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς λογικῆς ἀναμίξεως αὐτῶν, τὰ γνωρίσματα τῆς χρήσεως τῆς ἀργιλλοτιτάνου, τὰ ἀμφίβουλα ἔτι ἀποτελέσματα τῆς συνεχοῦς χρήσεως τῆς ἀσβέστου, τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ὀπωροφόρων δένδρων καὶ τινῶν ἴσως τῶν δασῶν κατὰ τὴν θέσιν καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κτημάτων μου, ἵνα αἱ δοκιμαὶ αὐταὶ ὡσι πάντοτε ἐργασίαι ἀναφορικῶς πρὸς τὰς χρεῖας τοῦ οἴκου, καὶ οὐδαμῶς σπουδὴ, ἥτις θὰ ἀπαιτήσῃ δαπάνας ἀνωφελεῖς. Θὰ ἦναι οὕτως αἱ χρεῖαι τοῦ οἴκου, αἵτινες θὰ παράσχωσι τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὰς κόρας νὰ μάθωσι τὴν κηπευτικὴν, τὰ οἰκειὰ ἐργα καὶ τὰς ἐργασίας τῆς βελόνης.

» Ἡ κυριωτέρα ἐνασχόλησις κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς κκακοκαιρίας θὰ ἦναι ἡ λεπτὴ κλωσὶς βάμβυκος.

» Ὑπόσχομαι νὰ παράσχω εἰς πάντα ταῦτα τὰ παιδιὰ ὠφέλιμον διδασκαλίαν περὶ τῆς τροφῆς, τῆς ἐνδυμασίας, τῆς οἰκίας καὶ τῆς κλίνης· ἔχω ἤδη φροντίσει κατὰ μέγα μέρος περὶ τῶν οἰκημάτων καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐγκαταστάσεων.

» Ὑπόσχομαι πρὸς τούτους νὰ παράσχω αὐτοῖς θρησκευτικὴν παιδευσιν, θεωρουμένην ὡς ἔργον συνειδήσεως, καὶ νὰ κάμω πᾶν ἢ τι θὰ μοὶ ἦναι δυνατόν, ἵνα σχηματίσω καὶ ἀναπτύξω ἐν αὐτοῖς καρδίαν καθαρὰν καὶ εὐαίσθητον.

» Μοὶ μένει νὰ σημειῶσω πρὸς τούτους, ὅτι στηρίζομαι ἐπὶ τῆς πείρας εἴκοσι παιδῶν, τὰ ὁποῖα μένουσι καὶ ἐργάζονται μετ' ἐμοῦ, καὶ ὧν ἡ υγεία εἶναι ἀκαία. Ἡ φαιδρότης τούτων καὶ μετὰ συνεχῆ ἐργασίαν ὑπερέβη τὴν προσδοκίαν μου. Τὸ πλήρες χαρᾶς θάρρος, ἡ εὐαισθησία καὶ ἡ ἀγάπη ἡ ἐκδηλουμένη ἐν πολλοῖς τούτων τῶν παιδῶν, μοὶ παρέχουσι μεγάλας ἐλπίδας εἰς τὸ μέλλον, διότι μόνος καὶ ἐντελῶς φροντίζω περὶ τούτων».

Ὁ Πεσταλότης ὑπόσχεται ἔπειτα νὰ δίδῃ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀκριβῆ λογοδοσίαν περὶ τῆς πορείας τοῦ ἔργου του. Ζητεῖ νὰ ἐπιθεωρηθῆ τὸ ἔργον του, ὥστε νὰ πκὴν πᾶσα χορηγία ἐν ἡ περιπτώσει αἱ ὑποχρεώσεις του δὲν ἐκτελοῦνται τελείως. Μετὰ ταῦτα ποιεῖ γνωστοὺς ἀνθρώπους ὑψηλῆς κοινωνικῆς τάξεως, οἵτινες ἔχουσιν ἤδη πικραδεχθῆ τὸ σχέδιόν του, οἵτινες ἐνδιαφέρονται περὶ τῆς ἐπιχειρήσεώς του, καὶ οἵτινες θέλουσι παράσχη πᾶσαν πληροφορίαν· οὗτοι δὲ εἰναι οἱ κκ. Muller διοικητῆς τοῦ Koenigsfelden, ὁ Graffenried τοῦ

Wildenstein, και ὁ Effinger τοῦ Wildegg. Περαιτέρω δὲ τὴν προκήρυξιν τοῦ διὰ τῶν ἐξῆς·

«Φίλοι τῆς ἀνθρωπότητος, εἰ καὶ πολλὰ διέπραξα σφάλματα καὶ παρεσκύασα ἑμαυτῷ τὴν πτώσιν μου, θὰ θελήσῃτε καὶ νῦν νὰ μοι περὶσχητε τὴν ἐμπιστοσύνην σας καὶ νὰ ὑποστηρίξῃτε ἐπιχείρησιν, ἣτις διατρέχει μὲν μεγάλους κινδύνους, ἀλλ' ὁμῶς δύνανται νὰ ἐπιτύχῃ κυρίως ἕνεκα τῆς πείρας, ἣν ἔσχον ἐκ τῶν σφαλμάτων μου;

» Ἐν Neuenhof, διαμερίσματος τοῦ Koenigsfelden, τῆ 9 Δεκεμβρίου 1775.

» ΙΩΑΝΝΗΣ-ΕΡΡ.-ΠΕΣΤΑΛΟΤΗΣ.

(Ἔπεται συνέχεια).

M. B.

ΠΕΡΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

Ἡ Γεωγραφία, ἡ κατὰ μὲν τὸν Ῥίττερ (Ritter) «ἐπιστήμη τοῦ γηίνου πεπληρωμένου χώρου» κατὰ δὲ τὸν Ἑρβάρτον (Herbart) «συγκεντρωτικὴ ἐπιστήμη», ὡς συνάπτουσα μετὰ τῆς γεωγραφικῆς ὕλης καὶ γνώσεις ἐκ τῶν ἄλλων πραγματικῶν ἐπιστημῶν, κληθεῖσα, εἶναι διδασκαλίαν περὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἡ περιγραφουσα τὴν φυσικὴν κατάστασιν αὐτῆς, καὶ θεωροῦσα αὐτὴν ὡς οἰκητήριον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὡς οὐράνιον σῶμα ὑπὸ ταύτην δὲ τὴν ἐποψίν διακροῦμεν τὴν Γεωγραφίαν α) εἰς φυσικὴν, ἣτις θεωροῦσα τὴν γῆν κατὰ τὴν φυσικὴν αὐτῆς κατάστασιν, ἐξετάζει αὐτὴν ὡς φυσικὸν σῶμα· αὕτη δὲ ὑποδιαιρεῖται εἰς ὄρογραφίαν πραγματευομένην περὶ τῶν ὄρεων, εἰς πεδιογραφίαν, περὶ τῶν διαφόρων πεδιδάδων, εἰς ὑδρογραφίαν, περὶ τῶν ὑδάτων, καὶ εἰς κλιματολογίαν, περὶ τῆς διαρκοῦς καταστάσεως τοῦ ἐδάφους ἐκάστου τόπου, ὡς πρὸς τὴν θερμοκρασίαν, ὑγρασίαν, ξηρασίαν, κτλ. β) εἰς πολιτικὴν, ἣτις τὴν γῆν ὡς οἰκητήριον τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπότητος ἐξετάζει· πραγματευομένη δὲ περὶ τῶν λαῶν καὶ πολιτειῶν, ὑποδιαιρεῖται εἰς ἐθνογραφίαν καὶ στατιστικὴν γ) εἰς μαθηματικὴν, ἢ ἀστρονομικὴν γεωγραφίαν, ἣτις θεωροῦσα τὴν γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα (πλανήτην), ἐξετάζει τὸ σχῆμα αὐτῆς, τὸ μέγεθος, τὰς κινήσεις καὶ λοιπὰς σχέσεις, ἃς ἔχει πρὸς τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα, τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τοῦ ἡλίου, τὸν ὄριζοντα καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ, τὰς διαιρέσεις τοῦ ἔτους κτλ. Ἡ Γεωγραφία λοιπὸν μετέχει τῆς τε ἐπιστήμης τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τῆς ἐπι-

στήμης τῆς φύσεως· ἐν τούτῳ δὲ ἔγκειται ἡ προεξέχουσα θέσις, ἣν δέον νὰ κατάρχη ἐν τοῖς προγράμμασι τῶν σχολῶν, ὡς παρέχουσα ἀφορμὴν καὶ ἀφθονον ὕλην διὰ τὰς λοιπὰς πραγματικὰς ἐπιστήμας. Ἡ ὑπέροχος αὕτη θέσις καταδείκνυται ἐν ταῖς κατωτέραις μάλιστα τάξεσι τῆς δημοτικῆς σχολῆς, ὅπου ἡ πατριδογραφία στηρίζεται κυρίως ἐπὶ τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας.

Ἡ πατριδογραφία δὲν εἶναι μόνον ἀπλὴ γεωγραφία τῆς πατρίδος, ἀλλὰ καὶ ἡ κοινὴ κρηπίς τῶν λοιπῶν πραγματικῶν μαθημάτων, ἰδίως δὲ τῆς φυσιογραφίας καὶ ἱστορίας, τῶν χωριζομένων ταύτης ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσιν· αὕτη ἐξικνεῖται ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει ἡ ἄμεσος ἐποπτεία τῶν παιδῶν. Ἡ ἰδίως Γεωγραφία δύνανται ν' ἀνοικοδομηθῇ μόνον διὰ τῆς ἐμμέσου ἐποπτείας καὶ τῶν δυνάμεων τῆς φαντασίας· αἱ δὲ ἐν τῇ πατριδογραφίᾳ διὰ τῆς ἀμέσου ἐποπτείας καὶ καὶ τῶν ταξιδιῶν κτηθεῖσαι φυσικαὶ γνώσεις περὶ τῶν χωρίων, πόλεων, ὄρεων, ποταμῶν κτλ. ὡς καὶ αἱ δέουσαι ἐκ τῆς ἱστορίας, καταστατικῆς, τῆς διοικήσεως, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν καὶ κρηπίδα αὐτῆς· μεταβαίνοντες λοιπὸν ἐκ τῆς ἀμέσου ἐποπτείας δηλ. τῆς πατριδογραφίας, εἰς τὴν ἔμμεσον, τὴν ἰδίως Γεωγραφίαν, εὐκόλως ποιοῦμεν καταληπτὰ τοῖς μαθηταῖς τὸν δῆμον, τὴν ἐπαρχίαν, τὸν νομόν, τὸ κράτος, ὡς καὶ ὅλην τὴν γηίνην σφαῖραν, καὶ ὡς πλησιέστατα ἀντικείμενα καθιστῶμεν αὐτοῖς αὐτὰ ἐπιπτὰ καὶ εὐνόητα. Τῷ μαθητῇ δὲν εἶναι ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Γαλλία ἐποπτικώτεροι τῆς Αἰγύπτου καὶ Βρασιλίας. Εὐθὺς ὡς ἡ ἄμεσος κατάληψις δὲν θὰ εἶναι δυνατὴ τῷ μαθητῇ, δύνανται οἷόν δήποτε μέρους τῆς γῆς, ἔστω καὶ τοπικῶς ὀλίγον ἢ πολὺ ἀπομεμακρυσμένον, δι' ἐμμέσου ἐποπτείας νὰ καταστῇ καταληπτόν. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν τὴν περαιτέρω μέθοδον τῆς πορείας τῆς διδασκαλίας νὰ ὀρίσωμεν ἀπολύτως.

Διακρίνομεν ἐν τῷ μαθηματικῇ τῆς Γεωγραφίας τὰς ἀκλούθους μεθόδους.

α) Τὴν ἀναλυτικὴν, ἣτις χωρεῖ ἐκ τοῦ ὅλου πρὸς τὰ μέρη, ἐκ τῆς περιφερείας πρὸς τὸ κέντρον, καὶ ἐκ τῶν ἀγνώστων πρὸς τὰ γνωστά. Ὁπιοὶ ταύτης εἰσὶν ὁ Berghaus, Roon Craefe, Daniel καὶ ἄλλοι τινές.

β) Τὴν συνθετικὴν, ἣτις ὁδεύουσα ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν, ἐκ τῶν ἐγγυτέρω πρὸς τὰ ἀπωτέρω, ἐκ τῶν μερῶν πρὸς τὸ

όλον, ἐκ τῶν γνωστῶν πρὸς τὰ ἀγνωστα καὶ ἐκ τῆς ἐποπτείας, ἀρχεται ἐκ τῆς πατρικῆς ἐστίας καὶ μεταβαίνει εἰς τὸ χωρίον, τὸν δῆμον, ἐπαρχίαν, νομὸν καὶ καθ' ἑξῆς. Αὕτη εἶναι ἀρμοδία καὶ ἀναγκαιοτάτη ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσι τῆς δημοτικῆς σχολῆς· ὁ δὲ πατήρ τῆς γεωγραφικῆς ἐπιστήμης Carl Ritter λέγει. «Ἡ φυσικὴ μέθοδος τῆς γεωγραφίας εἶναι ἐκείνη, ἣτις κατὰ πρῶτον καθιστᾷ τὸν παῖδα γνωρίμον μετὰ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ οἰκεῖ».

γ') Τὴν σχηματιστικὴν, ἢ ἰχνογραφικὴν, τὴν παρὰ τοῦ Schweden Dr. Swen Agrem ἐπισηθεύσαν, καὶ ὑπὸ τοῦ Carl Ritter συστηθεύσαν, καθ' ἣν διδάσκεται ὁ μαθητὴς γνώσεις γεωγραφικὰς ἀναλυτικῶς, ἢ συνθετικῶς σχηματίζων, ἢ ἰχνογραφῶν τὰ ἐκάστοτε διδασκόμενα μέρη τῆς γῆς· ὅπαδοί τεύτης εἰσὶν ὁ Canstein, Sydon κλ.

δ) Τὴν συγκεντρωτικὴν (associirende), ἣτις τὴν ἱστορίαν, φυσιογραφίαν κτλ. συνάπτει μετὰ τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας. Ἡ μέθοδος αὕτη πλουτίζει τὸν νοῦν τῶν μαθητῶν διὰ ποικίλων γνώσεων καὶ καθιστᾷ τὸ μάθημα τερπνόν· δέον ὅμως νὰ προσέχη πολὺ ὁ διδάσκαλος, μήπως μετατρέψῃ τὸ γεωγραφικὸν μάθημα εἰς ἀλλότριον.

ε) Τὴν παραλληλιστικὴν, ἣτις παραλληλίζει τὰ διδασκόμενα· καὶ ταύτης τὴν χρῆσιν συνιστᾷ ὁ Carl Ritter.

στ') Τὴν ὁμοκεντρικὴν, ἣτις ἐν ἀπάσῃς ταῖς βαθμίσι θεωρεῖ καὶ ἐξετάζει· ἀπασαν τὴν γῆν, ἀλλὰ στοιχειωδέστερον μὲν καὶ ἀτελέστερον ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσιν, εὐρύτερον δὲ καὶ τελειότερον ἐν ταῖς ἀνωτέραις. Ἡ μέθοδος αὕτη ἕνεκα τῆς συχνῆς ἐπανόδου εἰς τὸ αὐτὸ ἀμετάβλητον κέντρον, καθιστᾷ τὸ μάθημα ὀλίγον ὀχληρόν· ὅπαδοί Eistössner καὶ ἄλλοι.

ζ') Τὴν συμπλεγματικὴν, ἣτις θεωρεῖ καὶ ἐξετάζει τὴν γῆν κατὰ συμπλέγματα ἢ συστήματα π. χ. τῶν ὀρέων, θαλασσῶν, ποταμῶν, κτλ. Ἡ μέθοδος αὕτη ἀρμόζει πρὸ πάντων εἰς ἐπανάληψιν τῶν διδασκόμενων.

Ἡ συνθετικὴ καὶ ἡ ἀναλυτικὴ μέθοδος κυριερχοῦσιν ἐν τῷ μαθήματι τῆς Γεωγραφίας· ἡ μὲν πρώτη ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσιν, ἡ δὲ δευτέρα ἐν ταῖς ἀνωτέραις. Λογικὴ ἐστὶν ἡ συνθετικὴ ὁδός. Περιφημοὶ παιδαγωγοὶ ὡς ὁ Diesterweg, Harnisch Graser, Denzel, Körner, Cude, Ziemann συνιστῶσι ταύτην τὴν μέθοδον, καίτοι τινὲς ἀπορρίπτουσιν αὐτήν, ὡς μεταδίδουσιν τοῖς μαθηταῖς βραδέως τὰς γνώσεις τῆς Γεωγραφίας.

Ἐκθέσαντες τὰ περὶ μεθόδων ἤδη πρὶν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν θεμελιωδῶν κανόνων, καθ' οὓς πρέπει νὰ χωρῇ ἡ μεθοδικὴ διδασκαλία τοῦ γραφικοῦ μαθήματος, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ προτάξωμεν γενικὰ τινὰ περὶ τῆς ἀξίας, τοῦ σκοποῦ, καὶ τῶν κανόνων τῆς ἐκλογῆς τῆς γεωγραφικῆς ὕλης.

Ἀξία καὶ σκοπός.

Ζῶμεν ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν διὰ τοῦ κερκυνοῦ γράφομεν, διὰ τοῦ ἡλίου ζωγραφοῦμεν, καὶ διὰ τοῦ ἀτμοῦ ταξιδεύομεν· χῶραι, αἵτινες πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦσαν ἀπώταται, καὶ οὐδόλως συνεκοινωνοῦν πρὸς ἀλλήλας, νῦν κατέστησαν ἐγγύταται· οἱ παῖδες ἐν τῇ πατρικῇ τῶν ἐστίας καθ' ἑκάστην ἀκούουσι τοὺς γονεῖς τῶν νὰ ποιῶνται λόγον περὶ Παρισίων, Βιέννης, Ἀμερικῆς, Λονδίνου κλ. διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, λαμβάνομεν εἰδήσεις περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν ταῖς ἀπωτάταις πόλεσι καὶ χώραις. Ἡ ἐπιμιξία, ἣτις ἀνεπτύχθη κατὰ τοὺς ἐσχάτους χρόνους μετὰ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ἐθνῶν· ἡ ἀπειρος πληθὺς τῶν διαφόρων πλοίων, σιδηροδρόμων καὶ τηλεγράφων, δι' ὧν συνενοῦνται αἱ διάφοροι χῶραι, καὶ συγκοινωνοῦσι τὰ διάφορα ἔθνη, πάντα ταῦτα, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ λίαν ἐπαισητῆ ἀνάγκη τῆς Γεωγραφίας, καὶ ἡ ἐκ ταύτης προκύπτουσα πρακτικὴ ὠφέλεια, ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς νὰ μὴ ἐγκαταλείπωμεν τοὺς παῖδας τῶν δημοτικῶν σχολῶν ἀμοίρους γεωγραφικῶν γνώσεων. Πῶς δὲ θὰ ἀνταπεκρίνετο τῇ ἀξιοπροσέεια τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἡμέτερος λαός, εἰ μὴ ἐγνωρίζε τὴν γῆν, τὸ οἰκητήριον αὐτὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν μητέρα καὶ τροφὸν παντός γηίνου; Δὲν θὰ ὑπερβαίνομεν ἀρά γε τὸν ἀνθρωπὸν τὸν μὴ γνωρίζοντα τὴν χώραν τῆς διαμονῆς αὐτοῦ; Πῶς δὲ δύναται νὰ ὑπάρξῃ Ἱστορία ἄνευ Γεωγραφίας;

Ἡ Γεωγραφία πρὸς τῷ πρακτικῷ σκοπῷ, ὠφελεῖ καὶ πνευματικῶς τοὺς παῖδας, ὅτε παρέχουσα αὐτοῖς ποικίλην καὶ ἀφθονοὺς ὕλην, δι' ἧς διεγείρει τὸ παρατηρητικὸν καὶ τὴν προσοχὴν αὐτῶν, ὀξύνει τὸν νοῦν, ἐνισχύει τὴν μνήμην, διεγείρει τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα, ἀναπτύσσει τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα, παρέχει ὑγιᾶ τροφὴν εἰς τὴν φαντασίαν, προάγει θαυμασιῶς τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ, ἐμπνέει τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμόν πρὸς τὸν πανάγαθον Θεόν, καὶ τέλος μορφώνει τὸ λεκτικόν.

*Κατόρθωσις τῆς ἐκλογῆς τῆς γεωγραφικῆς ὕλης
ἐν τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ.*

Ὅσοι συμφωνοῦσιν οἱ διάφοροι παιδαγωγοί, ὅτι ἡ σκόπιμος ἐκλογή τῆς γεωγραφικῆς ὕλης εἶναι ἀναγκαῖα, τοσοῦτω δίστανται περὶ τοῦ τί διδασκτέον καὶ πόσον. Ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἡμετέρων σχολῶν οἱ μαθηταὶ μανθάνουσιν ἐν πρώτοις ξηρὸς ὀρισμοὺς μαθηματικῆς καὶ φυσικῆς Γεωγραφίας, εἶτα δὲ πληροῦσι τὸν νοῦν τῶν δι' ὀρμηθῶν ἀηδουῶν ξηρῶν μόνον ὀνομάτων ὀρέων, ποταμῶν, λιμνῶν, θαλασσῶν, πόλεων κτλ. μανθάνουσιν ἐν πρώτοις τὴν Γεωγραφίαν τῶν μακρῶν τῆς πατρίδος τῶν κειμένων χωρῶν, καὶ εἶτα τὴν τῆς πατρίδος. Οἱ διδάσκοντες προσηλοῦσι μὲν τὴν προσοχὴν τῶν ταῖς ἀπαιτήσεις τῆς ἀντικειμενικῆς φύσεως τῆς ἐπιστήμης, ἐὼς δὲ τὴν ὑποκειμενικὴν φύσιν τῶν παιδῶν. Ὁ Γκέτε λέγει «*Διδάσκαλε, μὴ περιπλανῶ, ἰδὸν τὸ καλὸν κείται τόσῳ πλησίον*» εἰς τοῦτο δέον νὰ ἐπιστήσῃ ἕκαστος τῶν διδασκάλων τὴν προσοχὴν του.

1) Ἐκλεγε τὴν ὕλην οὐχὶ κατ' ἀντικειμενικὴν, ἀλλὰ κατ' ὑποκειμενικὴν ἔποψιν. Δέον νὰ ἔχη κύρος οὐχὶ ὅ,τι ἡ ἀντικειμενικὴ φύσις τῆς ἐπιστήμης ἀπαιτεῖ, ἀλλ' ὅ,τι ἡ ὑποκειμενικὴ φύσις τῶν παιδῶν ἐπιστημονικῶς διδασκτικῶς βιβλία τῆς Γεωγραφίας ἀρχοῦνται συνήθως μετὰ τῆς μαθηματικῆς, βαίνουσι μετὰ τῆς φυσικῆς, καὶ λήγουσι μετὰ τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας· ἡ πατρὶς εἶναι ἡ τελευταία. Κατὰ ταύτην τὴν πορείαν δὲν δύναται νὰ βαίῃ ἡ δημοτικὴ σχολή, ὡς ἀντιβαίνουσα τῇ φυσικῇ πνευματικῇ δυνάμει τῶν παιδῶν· ὁ πᾶσι δέον ἐν πρώτοις νὰ μάθῃ τὰ περίεξ αὐτοῦ κείμενα ἀντικείμενα, τὰ ἐποπτὰ καὶ αἰσθητὰ, καὶ εἶτα νὰ χωρῇ βαθμηδὸν εἰς τὰ μακρὰ καὶ μὴ αἰσθητὰ· διότι κατὰ σπουδαῖον παιδαγωγὸν «*ἄνευ ἐποπτείας οὐδεμία ὑπάρχει ἔννοια, καὶ ἄνευ ἔννοιᾶς, οὐδεμία διανόησις· πᾶσα δὲ διανόησις ἔχει τὰς βαθυτάτας ρίζας αὐτῆς, ἐν ταῖς διὰ τῶν αἰσθήσεων παρισταμέναις ἐποπτείας*». Ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ τούτου κανόνος τῆς ἐκλογῆς τῆς ὕλης ἀπορρέουσιν οἱ ἐφεξῆς.

2) «*Ὅχι τὸ μακρὰν κείμενον καὶ ξένον, ἀλλὰ τὸ πλησίον καὶ τὸ πάτριον κατέχει ἐν τῇ γεωγραφικῇ σπουδῇ τὴν πρώτην θέσιν*». Τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἡ πατρὶς εἶναι τὸ μόνον καὶ ἰσόβιον θέατρον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν· δὲν ἤθελεν εἶναι λοιπὸν ὅλως παρὰ φύσιν νὰ

μάθῃ τις τὰ μακρὰν κείμενα, καὶ ν' ἀγνοῇ τὰ πλησίον, δηλ. τὴν πατρίδα αὐτοῦ; Ὁ ἀγνοῶν τὴν χώραν ἐν ἣ οἰκεῖ, καὶ ἣν κατέχει τὸ ἔθνος εἰς ὃ ἀνήκει, ζῆ ἐν αὐτῇ κατὰ τύχην καὶ ἄνευ σκοποῦ πλὴν αὐτῆς καὶ μόνως τοῦ τῆς φυσικῆς ὑπάρξεως· ὡς πᾶν ἄλλο μάθημα, οὕτω καὶ ἡ γεωγραφία ἀρχεται μετὰ τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας· πῶθεν ὅμως θ' ἀρυσθῆ ὁ διδάσκων τὰ ἀντικείμενα αὐτῆς; Ἐν τῇ πατρίδι ὁ μαθητὴς δι' ἀμέσου ἐποπτείας συλλαμβάνει ὀρθὴν ἰδέαν περὶ τῆς οἰκίας, τοῦ κήπου, δάσους, πεδιάδος, χωρίου, πόλεως, ὄρους, κοιλάδος, ποταμοῦ, λίμνης καὶ καθ' ἑξῆς.

3) Ἐκ τῶν ἐγγυτέρω εἰς τὰ ἀπώτερα. Ἀφοῦ ὁ μαθητὴς μάθῃ καλῶς τὴν γεωγραφίαν τῆς πατρίδος του, δύναται ἔπειτα ὁ διδάσκαλος νὰ χωρήσῃ ἀσφελῶς πρὸς τὰ ἀπωτέρω, εὐρύνων πάντοτε τὸν κύκλον, καὶ παρέχων τῇ συνειδήσει τῶν μαθητῶν τὴν εἰκόνα καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν, ἔθνων, καὶ τέλος ἀπάσης τῆς γῆς. Πρὸς σαφῆ δὲ κατάληψιν τῶν ἀπωτέρω δηλ. τῶν μὴ ἐποπτῶν ποιούμεθα χρῆσιν τῆς παραλληλιστικῆς μεθόδου. Ὁ μαθητὴς δύναται νὰ σχηματίσῃ ὀρθὴν ἰδέαν περὶ τῶν Ἄλπεων τῆς Εὐρώπης, ὅταν ὁ διδάσκαλος παραβάλλῃ αὐτὰς πρὸς ὅρας τι τῆς πατρίδος γνωστὸν αὐτῷ· ὁμοίως καὶ περὶ ἄλλων γεωγραφικῶν ἀντικειμένων, ὡς χωρῶν, πόλεων κτλ.

4) Ἄς ἐκλέγῃ πάντοτε ὁ διδάσκων μόνον τὸ ἀναγκαῖον, πρακτικὸν καὶ μορφωτικόν. Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον τῷ μαθητῇ τὸ μαθεῖν ἀπάσης τὰς πόλεις, τὰ ὄρη, καὶ τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἰταλίας, ἢ τοὺς κόλπους τῆς Ἀγγλίας· ξηρὰ δὲ ὀνόματα καὶ ἀριθμοὶ δὲν κινουσι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μαθητοῦ· δέον λοιπὸν νὰ μὴ παρυσιάζῃται τῷ μαθητῇ ἡ γῆνη σφαῖρα ὡς νεκρά, πλήρης νεκρῶν ὀρέων, ποταμῶν, δασῶν, πόλεων, θαλασσῶν, ἀλλ' ὡς ζῶν θέατρον τῆς ἀνθρωπίνου ἐνεργείας· πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἀνάγκη πᾶσα νὰ συνάπτωνται μετὰ τοῦ τόπου καὶ γνώσεως ἀναγκαῖαι, πρακτικαὶ καὶ μορφωτικαὶ ὑπ' αὐτοῦ τούτου προκλούμεναι· ἐξ ὧν δὲ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς γῆς τὴν μορφωτικωτάτην ὕλην παρέχει ἡ Ἑλλάς, ἥς πᾶσα μὲν πόλις καὶ κόμη ἀνκμινύσκει τὴν γέννησιν ἐνὸς μεγάλου ἀνδρός, ἢ τὴν ἐκτέλεισιν σπουδαίου γεγονότος, πᾶσα δὲ ἀκτὴ τὴν καταστροφὴν στόλου βαρβαρικοῦ, καὶ πᾶς βράχος ἐν τρόπαιον.

Πρὸς σαφῆ ἀναπαράστασιν τῶν διδαχθησομένων ἀντικειμένων, ὀφείλει ὁ διδάσκαλος νὰ γνωρίσῃ αὐτὰ δι' ἰδίας ἐποπτείας. Ὁ Diesterweg ἀποφαίνεται περὶ τούτου ὡς ἐξῆς· «*Πρὸ πάντων ἀπαιτῶ παρὰ τοῦ*

διδασκάλου τῆς Γεωγραφίας, οὐχὶ μόνον τὴν χώραν, ἐν ἣ διδάσκει, ἀλλὰ καὶ τὴν περιφέρειαν αὐτῆς, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐπαρχίας οὐχὶ ἐφ' ἀμάξης, ἢ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἀλλὰ πεζῇ νὰ περιηγηθῆ, καὶ νὰ μὴ καταλύῃ ἐν τοῖς ξενοδοχείοις, ἀλλὰ νὰ διανυκτερεύῃ ἐν τοῖς ὄρεσι, ταῖς κοιλάσι καὶ ταῖς πεδιάσι, ὅπως ἐκ τοῦ πλησίον γνωρίσῃ τὰ ἄξια λόγου μέρη. Ὅποια διαφορὰ τῷ ὄντι ὑπάρχει μεταξὺ τῆς διδασκαλίας τοῦ περιηγηθέντος καὶ γνωρίσαντος ἐκ τοῦ πλησίον τὴν φύσιν, καὶ τῆς τοῦ μὴ γνωρίσαντος! Πόσον νεκρὰ ἐστὶν ἡ διδασκαλία ἐκεῖνου, πόσον δὲ ζωηρὰ τούτου! Ὁ μὲν ἀναπαριστᾷ ὅ,τι ἔμαθεν ἐκ τῶν βιβλίων, ἢ ἤκουσεν· ὁ δὲ γνωρίζων ἐξ αὐτοψίας τὰ ἀντικείμενα, ἀναπαριστᾷ τοῖς μαθηταῖς πιστὴν τὴν εἰκόνα αὐτῶν.

*Θεμελιώδεις κανόνες τῆς μεθοδικῆς
τοῦ γεωγραφικοῦ μαθήματος.*

Ἐρρέθη ἀνωτέρω ὅτι ἡ μὲν συνθετικὴ μέθοδος εἶναι κατάλληλος καὶ ἀναγκαιοτάτη εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, ἡ δὲ ἀναλυτικὴ εἰς τὰς ἀνωτέρας· ὁ διδάσκαλος ὅμως δέον νὰ ποιῆται ἀρμόδιον χρῆσιν καὶ τῶν λοιπῶν, διότι ἀνευ τῆς συμπράξεως αὐτῶν ἡ συνθετικὴ καὶ ἀναλυτικὴ δὲν ἄγουσιν εἰς τὸ σκοπούμενον.

α) Ἀρχίζε διδάσκων ἐποπτικῶς· ἡ ἄμεσος ἐποπτεία εἶναι ἀμείνων τῆς καλλίστης περιγραφῆς. Διὰ τῆς ἐποπτείας αἰσθητῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων, γινόμενης ἐν τοῖς περιπάτοις καὶ τοῖς ταξειδίοις, ὁ διδάσκαλος αἰσθητοποιεῖ τὴν γεωγραφικὴν διδασκαλίαν. Ἐν τῷ ῥύακι συλλαμβάνει ὁ μαθητὴς τὴν ἔννοιαν τοῦ ποταμοῦ μικροῦ καὶ μεγάλου, τοῦ ῥοῦ, τῆς κοίτης αὐτοῦ κτλ. Ἐν τινι λιμνάζοντι ὕδατι τὴν ἔννοιαν λίμνης, θαλάσσης, λιμένος, κόλπου κτλ. Πέριξ τῆς πατρίδος του βλέπει πεδιάδας, λόφους· ἐκ τοῦ λόφου συλλαμβάνει τὴν ἔννοιαν βουνοῦ, ὄρους κτλ. ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς ἡμέρας τὴν ἔννοιαν τῆς θερμοκρασίας τοῦ κλίματος καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

β) Σπούδαζε τοὺς χάρτας ὅσον ἐνεστι ἀκριβῶς μετὰ τῶν μαθητῶν. Ὁ Dr. Delitzsch λέγει. «Ἀξιοπαρατῆρητον τυγχάνει, ὅτι πολλοὶ διδάσκαλοι εἰσέτι θεωροῦσι τοὺς χάρτας ὡς τι αὐτονοούμενον καὶ αὐτοσαφηνιζόμενον· κρεμῶσιν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ τοίχου, καὶ διδάσκουσιν ἐπ' αὐτῶν ὡς ἐξῆς. Ἐνταῦθα κεῖται τὸ Βόρειον, ἐκεῖ τὸ Νότιον, ἐδῶ τοῦτο, ἐκεῖ ἐκεῖνο. Πόσον τῷ ὄντι ἀφηρημένη ἐστὶν αὕτη ἡ διδασκα-

λία! ὅπως ἀποβῆ εὐνόητος καὶ ἀνύσιμος ὁ χάρτης, ὀφείλει ὁ διδάσκαλος νὰ ἐπιστήσῃ πολὺ τὴν προσοχὴν του ἐν τῇ πατριδογραφίᾳ. Τὰ διάφορα ἀντικείμενα τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας, ὡς καὶ τὰ πέριξ τῆς πατρίδος του, ἅτινα ἐγνώρισεν ἤδη ὁ μαθητὴς διὰ τῆς αὐτοψίας, δέον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐν τῷ μαυροπίνακι (καλλίτερον νὰ κεῖται ὁ μαυροπίναξ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς αἰθούσης) καὶ χαρτογραφικῶς νὰ ἀναπαριστῶνται. Οὕτως οἱ μὲν μικροὶ μαθηταὶ σχηματίζουσι πιστὴν γεωγραφικὴν εἰκόνα τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς, οἱ δὲ μέγαλον πιστὸν γεωγραφικὸν πίνακα τῆς ὅλης πατρίδος. Σημείωσον, ὅτι ἐν τῇ ἰχνογραφίᾳ τῶν ἀντικειμένων ἀρκοῦσιν αἱ ἀπλούσταται γραμμαί· ὀνόματα ἄς μὴ γράφωται. Ὁ διδάσκαλος ἰχνογραφεῖ ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπὶ τῶν τετραδίων· ἐν πρώτοις γενέσθω διαχάραξις σχεδίων τῆς αἰθούσης τῆς παραδόσεως, εἶτα τῆς σχολῆς, τῶν πέριξ αὐτῆς κειμένων, τῆς συνοικίας, ὀλοκλήρου τοῦ χωρίου, ἢ τῆς πόλεως· τέλος δὲ σχεδιογραφήματα τῶν πέριξ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως κειμένων μετὰ τῶν ῥυάκων, ποταμῶν, ὄρεων, ὁδῶν κτλ. Ἐν εἶδει ἀπλῶν γεωγραφικῶν πινάκων.

γ) Φρόντισον περὶ ζωηρῶν καὶ ἐποπτικῶν διηγήσεων καὶ περιγραφῶν. Ὅρος τι δύναται μετὰ τῶν βουνῶν καὶ κοιλάδων αὐτοῦ ν' ἀναπαρασταθῆ ἐπὶ τοῦ χάρτου· ὁ χάρτης ὅμως δὲν δύναται νὰ μᾶς εἴπῃ τοῦτα ἐπιτηδεύματα, ἦθη καὶ ἔθιμα ἔχουσιν οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τοῦ ὄρους τούτου. Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα ὅπως ὁ διδάσκαλος διὰ περιγραφῶν τῶν τε τόπων, καὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν κατοίκων αὐτῶν, δι' ἀναγκαίων καὶ μορφωτικῶν διηγήσεων τῶν ἐν τοῖς διαφόροις τόποις ἀξιοσημειώτων γεγονότων καὶ διὰ παρατηρήσεων κλιματολογικῶν, ἢ ἄλλων, εἰλημμένων ἐκ τῆς φυσιογραφίας, ἢ ἀλλαχόθεν νὰ καταστήσῃ τὸ μάθημα ζωηρόν, τερπνόν καὶ ἐπαγωγόν. Δὲν ἤθελεν εἶναι ἄρα γε ὅλως ἀσύνητον ὀμιλοῦντες περὶ Μαραθῶνος, Πλαταίων καὶ Σαλαμίνος νὰ παρέλθωμεν σιωπῶντες τὰς γενναίας πράξεις τῶν ἐνδόξων προγόνων ἡμῶν, τῶν καταθραυσάντων τὰ ἀπειράριθμα βαρβαρικά στίφη καὶ ἐλευθερωσάντων ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη; Πῶς δὲ δύναμεθα ν' ἀρκεσθῶμεν εἰς μόνην τὴν περιγραφὴν τῶν θερμοπυλῶν παραλειπόντες τὰς γενναίας πράξεις τῶν ἀνδρείων τέκνων τῆς Σπάρτης;

Πρὸς ταῖς διηγήσεις καὶ περιγραφαῖς ὀφείλει ὁ διδάσκαλος καὶ νὰ παραλληλιζῇ τὰ διάφορα γεωγραφικὰ ἀντικείμενα. Λίαν ἐνδιαφέρον ἐστὶ τοῖς μαθηταῖς ὁ παραλληλισμὸς τῶν διαφόρων νομῶν τῆς πατρί-

δος του, ως και τῶν διαφόρων χωρῶν ὡς πρὸς τὸ ἔδαφος, τὰ προϊόντα, τὴν βιομηχανίαν, τὰ ἔθνη, ἔθιμα, κτλ.

δ') Φρόντιζε περὶ τῆς ἀνεξελείπτου ἐναποτυπώσεως τῶν δεδιδαγμένων. Ἡ καλλίστη διδασκαλία μόνη εἶναι ἐντελῶς ἀνωφελής, ὅταν ὁ διδάσκαλος διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς δὲν φροντίζη νὰ ἐγγαρῶξῃ ἀνεξελείπτως τῷ νῷ τῶν μαθητῶν τὰ διδαχθέντα, καὶ ἐπαναλαμβάνῃ αὐτὰ διαφοροτρόπως πολλάκις.

Ἐνταῦθα κρίνομεν κατάλληλον νὰ παραθέσωμεν καὶ τὰ συντελοῦντα μέσα πρὸς αἰσθητοποίησιν τῆς γεωγραφικῆς διδασκαλίας, ἅτινά εἰσι τὰ ἑξῆς. 1) Ἡ ἐποπτεία αἰσθητῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων γινομένη ἐν τοῖς περιπάτοις καὶ ταξιδίοις. 2) Ἡ ἰχνογράφησις ἐπὶ τοῦ μκυροπίνακος. 3) εἰκόνες διάφοροι, χάρται, αἰ σφαῖραι, τὰ στερεοσκοπεῖα κτλ. 4) αἱ κατὰ δianoian καὶ ἐπὶ βωθοῦ χάρτου περιοδεῖται καὶ περίπλοι ἀπὸ ἐνὸς τόπου εἰς ἄλλον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ.

**Ἡ ὙΠΑΡΧΟΥΣΑ ἘΝ ΧΡΗΣΕΙ ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΚΚΕΙΡῆ.**

Οὐδεὶς τῶν κυρίων διδασκάλων ἀγνοεῖ, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν μαθητῶν δὲν δύνανται νὰ παρακολουθήσωσι τὸ μάθημα τῆς Ἀριθμητικῆς, καὶ ὅτι, καὶ οἱ παρακολουθοῦντες τοῦτο ἐν τῷ σχολείῳ, ὅταν ἐξέλθωσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ προσκόπτουσι παραπολὺ εἰς τὴν λύσιν ἀπλουστάτων προβλημάτων.

Πιστεύεται γενικῶς σχεδόν, ὅτι ἡ αἰτία τῆς καταστάσεως ταύτης ἔγκειται εἰς τοὺς μαθητάς· οὗτοι δὲν ἐγεννήθησαν μὲ μαθηματικόν, λέγουσιν οἱ διδάσκαλοι, νοῦν, καὶ ὡς εἶδος δὲν δύνανται νὰ μάθωσι μαθηματικά. Θὰ παρακαλέσω τοὺς κυρίους συναδέλφους νὰ μοὶ ἐπιτρέψωσι νὰ ἔχω ἀντίθετον γνώμην ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Κατ' ἐμὲ πάντες οἱ μαθηταὶ γεννῶνται μὲ μαθηματικόν νοῦν (πλὴν τῶν ἡλιθίων) καὶ συνεπῶς πάντες δύνανται νὰ μάθωσι μαθηματικά, δὲν μανθάνουσιν ὁμῶς, διότι ἡ ὑπάρχουσα ἐν χρήσει μέθοδος εἶναι ἀθλία, παρακωλύου-

σα τὴν ἀντενέργειαν τοῦ μαθητοῦ καὶ καταπνίγουσα εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τὸ φῶσι ἐφευρετικὸν πνεῦμα τοῦ ἑλληνόπαιδος· πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ σκέπτηται νὰ κρίνῃ καὶ νὰ εὐρίσκη τι μόνος ὁ μαθητής, ὅταν δὲν του θέτηται τὰς βάσεις πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ τοῦ φονεῖται τὸ πνεῦμα διὰ τῆς ἀνοήτου μηχανικῆς ἐκστηθίσεως τῶν ὁρισμῶν καὶ τῶν κανόνων; Εἶναι ἀληθές ὅτι τινὲς τῶν νέων διδασκάλων ἐπεχείρισαν νὰ ἐξεύρωσι μέθωδον διδασκαλίας τῆς ἀριθμητικῆς ὅπως ἴσως ἕποτε λογικωτέραν. Καὶ ἀριθμητικῶς πρὸς τοῦτο συνέταζαν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἀπομακρυνθῶσι πολὺ τοῦ παλαιοῦ συστήματος. Θὰ λάβωμεν μαθήματα τινα ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς, ὅπως ταῦτα διδάσκονται, καὶ θέλωμεν δεῖξει τὸ πλημελὲς καὶ ἐπιζήμιον τῆς ἐν χρήσει μεθόδου. Εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν κλασμάτων διδάσκονται οἱ μαθηταὶ ὅτι «κλάσμα ἐπὶ κλάσμα πολλαπλασιάζεται, ἐὰν πολλαπλασιασθῇ ἀριθμητὴς ἐπὶ ἀριθμητὴν καὶ παρονομαστὴς ἐπὶ παρονομαστὴν»· ὁ κανὼν οὗτος κατ' ἐμὲ δὲν ἀληθεύει, εἰδεμὴ πολλαπλασιάσατε ἀριθμητὴν ἐπὶ ἀριθμητὴν καὶ παρονομαστὴν ἐπὶ παρονομαστὴν εἰς τὸ ἑξῆς πρόβλημα « $\frac{1}{8}$ τοῦ πήχεως τιμᾶται $\frac{3}{4}$ τῆς δραχμῆς τὰ $\frac{5}{8}$ τοῦ πήχεως πόσον τιμῶνται;» κατὰ τὸν κανόνα πρόπει νὰ ἔχωμεν $\frac{x}{8 \times 1} = \frac{15}{32} = 47$ λεπ. καὶ $\frac{6}{32}$ τοῦ λεπτοῦ, ὅπερ ἄτοπον. Ὁ κανὼν οὗτος ἀνάγεται εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν κλασμάτων, τοῦτο δὲ θέλωμεν δεῖξει προσεχῶς, ἂν καὶ οἱ κανόνες εἶναι περιττοί, ὅταν ἡ διδασκαλία γίνεσθαι διὰ σκέψεως.

Σημ. Μετὰ δέκα ἡμέρας θὰ εὐρίσκηται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κ. Βλαττοῦ ἀριθμητικὴ συντεταγμένη ὑπ' ἐμοῦ κατὰ νέον ὅλως σύστημα ἄνευ ὁρισμῶν καὶ κανόνων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Αὐγούστου 1885.

Χρ. Παπακωνσταντίνου.

ΠΕΡΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ

ΥΠΟ Π. Π. ΟΙΚΟΚΟΜΟΥ

Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ Διδασκαλείου 1.

Τὸ μέγα διαφέρον, ὅπερ ἡ Λάρισα δεικνύει ὑπὲρ τοῦ Διδασκαλείου τούτου ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ καὶ ὅπερ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος παρατηρεῖται ἀκραιότερον, ἐνθαρρύνει ἡμᾶς νὰ χωρῶμεν θαρραλεώτερον εἰς τὴν ἀπ᾽ ἑξῆς χροαχθεῖσαν ὁδὸν τῆς βελτιώσεως τῶν σχολείων. Θεωρῶ δὲ καθῆκον σήμερον μάλιστα, ὅτε ἡ ἀγάπη τῆς Λαρίσης πρὸς τὸ Διδασκαλεῖον ἐκδηλοῦται μετὰ τόσης πανηγυρικότητος, νὰ ἐκφράσω τὴν βραθεῖαν ἐμοῦ εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν τιμὴν, ἧς προσπαθοῦμεν ὅσον τὸ ἐρ' ἡμῶν νὰ φανῶμεν ἀξιοί. Νομίζω δὲ ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ Διδασκαλεῖον δὲν ἐγκραίνεται τόσον εἰς τὴν ἰδίαν ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ ἐργασίαν, ὅσον εἰς τὴν ἐκτίμησιν, ἧς ἀπὸ τινος χρόνου ἤρξατο νὰ λαμβάνῃ ὁ διδάσκαλος καὶ ἡ ἐργασία αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸν λαόν. Τοῦτο θεωροῦμεν ὡς ἀπκραιτέτητον ὄρον τῆς εὐδοκίμησεως τῶν σχολείων. Λαός, ὅστις ἀδιαφόρως ἔχει πρὸς τοὺς διδασκάλους του, εἶνε λαός ἀνευ μέλλοντος, διότι ἡ ἀδιαφορία αὕτη εἶνε σύμπτωμα διανοητικῆς ἢ ἠθικῆς τοῦ λαοῦ καταπτώσεως καὶ τεκμήριον ἀλάνθαστον τῆς στασιμότητος αὐτοῦ ἢ καὶ ὀπισθοδρομήσεως. Ἄν ἐνδιαφερώμεθα διὰ τὸν θειρισμόν, πρέπει νὰ φροντίσωμεν, ὅταν εἶνε καιρός, περὶ τῆς σποράς. Ἄν δὲ σπεῖρεται εἰς τὰς γονίμους τῶν παιδῶν ψυχὰς ἢ δὲν σπεῖρεται τίποτε καὶ τί σπεῖρεται, δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἀδιαφορὸν, οὔτε εἰς τοὺς γονεῖς οὔτε εἰς τοὺς πολίτας, οὔτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὔτε εἰς τὴν πολιτείαν. Καὶ ἰδῶ ἡ αἰτία δι' ἣν θεωρῶ εὐχάριστον ὅτι σήμερον συνωστίζεται πολὺς κόσμος ἐν τῇ εὐρυχώρῳ ταύτῃ αἰθούσῃ, διότι ἐκ τῶν ἐξετάσεων τῶν νέων τούτων, οἵτινες παρεσκευάσθησαν διὰ τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου, θὰ κρίνῃ τίνα διδάγματα μέλλουσι νὰ διαδοθῶσιν εἰς τὸν ἐλληνικὸν λαόν, ἐκ τῶν ἐξετάσεων τούτων θὰ κρίνῃ περὶ τῆς μελλούσης γενεᾶς, ἧς διδάσκαλοι μέλλουσιν ἤδη νὰ κηρυχθῶσιν οἱ ἐξετάζομενοι οὗτοι νέοι. Ἐπιθυμῶν δὲ ὅπως ἡ ἰδέα περὶ ὑγιούς τοῦ λαοῦ ἐκ-

1. Τὸν λόγον τοῦτον τοῦ κ. Οἰκονόμου. ὡς σπουδαῖον πραγματευόμενον παιδαγωγικὸν θέμα καὶ πολλὰς τῶν παρ' ἡμῖν ἐλλείψεων ἐκτεθέντα, ἀναδημοσιεύομεν χεῖριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Παιδαγωγικοῦ σχολείου.

παιδεύσεως ἀποβῆ ἡ μεγάλη ἐσωτερικὴ ἰδέα τοῦ ἔθνους, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ παρομοίᾳ περιστάσει, οὕτω καὶ σήμερον ἐξαίτουμαι τὴν ἄδειαν ἵνα ἐκθέτω μετὰ τῆς εἰθισμένης εἰς ἐμὲ πραρησίας, ὅτι νομίζω ἀδικαιολογητῶς παρεμειλούμενον ἐν τῇ ἐκπαίδευσί. Κατὰ τὴν τριετὴν ἐν Λαρίσῃ διαμονὴν ἡμῶν οἱ παρευρεθέντες εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ Διδασκαλείου θὰ ἐνθυμοῦνται πῶς ἐχαρκτηρίσαμεν διὰ μακρῶν τὴν ἀπιστολήν τοῦ Διδασκαλείου τούτου, ὑπὸ τίνος ὄρους ἐθεωρήσαμεν ἐξησφαλισμένην τὴν ἐπιτυχίαν του, πέρυσι δὲ ἐκάμαμεν τοῦ ὑπάρχοντος προγράμματος ἀνάλυσιν καὶ ἐδείξαμεν πῶς τοῦτο δύναται νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Διδασκαλείου. Ἐφέτος, τηρηθέντος καὶ ἐφρμοσθέντος μετ' ἀκριθείας ἀσυνήθους ἐν Ἑλλάδι τοῦ προγράμματος τοῦ σχολείου, περιττὸν εἶνε νὰ ἐπανέλθω εἰς τὰ πέρυσιν εἰρημένα, ἀφ' οὗ μάλιστα σπουδαιότατον πρόκειται ζήτημα πρὸς ἀκρίβειαν. Τὴν προσοχήν μου σήμερον προσελκύει πρὸ παντὸς ἄλλου, ἴσως δὲ καὶ τὴν ὑμετέρων, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀπέραντον τοῦτο κτίριον, τὸ προσορισθὲν διὰ Διδασκαλεῖον καὶ πρότυπον σχολεῖον. Εἶνε ἀνήκουστον εἰς τὰ χρονικὰ τῶν Διδασκαλείων καὶ δημοτικῶν σχολείων, νὰ δαπανηθῶσι δι' ἐν σχολεῖον περὶ τὰς 40,000 φράγκων ὑπὸ τῆς κοινότητος Λαρίσης, ἧτις ὡς γνωστὸν ἐδώρησεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ κτίριον, νὰ δαπανήσῃ δὲ περὶ τὰς 60,000 φράγκων ἡ κυβέρνησις, ἵνα ἀποτελεσθῇ τοῦτο. Ἐκατὸν καὶ ἐπέκεινα χιλιάδες φράγκων δι' ἐν σχολεῖον καὶ σχολεῖον μάλιστα δημοτικόν, εἶνε ἀπόδειξις ἀσυγγνώστου σπατάλης τῆς Κυβερνήσεως, ἐτόλμησε νὰ μοῖ εἶπῃ πρόσωπον ἐπίζηλον ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατέχον θέσιν οὐχὶ βεβαίως διὰ τὰς πρὸς τὴν δημοτικὴν παιδείαν γνώσεις του καὶ συμπαθείας του. Ἴσως νὰ εἶνε ἡ ἰδέα αὕτη μᾶλλον ἐν Ἑλλάδι διαδεδομένη ἴσως νὰ νομίζουσι πολλοὶ ὅτι δαπανᾶται ὑπὲρ τῶν σχολείων ἡ δύνατο ἀβλαβῶς νὰ μὴ δαπανᾶται ἴσως νὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἵτινες τὰ σχολεῖα καὶ τοὺς διδασκάλους νὰ θεωρῶσι σιωπηλῶς ἢ καὶ ἐκπεφρασμένως ἀναγκαστικόν κακόν, δικαίως ἢ ἀδίκως δὲν ἐπιχειρῶ νὰ ἐξετάσω. Ἄν ταῦτα οὕτως ἔχωσι, τότε ἡ φανερά τῶν προκρίτων τῆς πόλεως μεροληψία, δωρησάντων τὸ κτίριον διὰ Διδασκαλεῖον καὶ πρότυπον σχολεῖον καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως νὰ δαπανήσῃ χιλιάδας δραχμῶν ὑπὲρ αὐτοῦ, εἶνε πολλῶ μείζονος προσοχῆς ἀξία, ἢ ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται. Διότι δὲν φανερόνουσι μόνον πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ διαμκρτύρησιν κατὰ τῆς πρὸλήψεως περὶ τῶν σχολείων. Ὅτι δε διαμκρτύρεται ἡ

Κυβέρνησις κατὰ τῆς ὑπαρχούσης ἀθλιότητος τῶν σχολείων καὶ δικ-
μαυρομένη ἰδρύει καὶ προικοδοτεῖ πλουσιοπαρόχως τὸ Διδασκαλεῖον,
τοῦτο εἶνε δι' ἡμᾶς, οὔτινες ποθοῦμεν ὅπως ἡ Ἑλλάς ἔχῃ σχολεῖα,
γεγονός ὑψίστης σημασίας. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς
του καὶ ὡς ἐκ τῆς ἱστορικῆς καταγωγῆς του καὶ ὡς ἐκ τῆς γεωγρα-
φικῆς αὐτοῦ θέσεως ἔχει μεγάλην ἀποστολὴν καὶ ἐσωτερικὴν καὶ ἐξω-
τερικὴν, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀνδρωθῇ καὶ κατὰ τὸν νοῦν καὶ κατὰ
τὴν δύναμιν, ἵνα φανῇ ἄξιον τοῦ προορισμοῦ του. Πρὸς τοῦτο εἶνε χρειὰ
πρὸ παντός ἄλλου διαφωτισμοῦ. Τὰ δὲ Διδασκαλεῖα μέλλοντα νὰ χρη-
σιμεύσωσι πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν, ἀποβαίνουσιν ἐθνικὰ καθιδρύματα
πρώτης τάξεως, ὡς παρασκευάζοντα τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους. Τὰ
ἔθνη εἰσέρχονται εἰς βίον τελειότερον δι' ἐπαναστάσεων. Καὶ εἰς ἄλλα
μὲν ἢ ἐπανάστασις γίνεται διὰ τῆς κλαγγῆς τῶν ὀπλων καὶ τῆς κα-
ταστροφῆς, εἰς ἄλλα δὲ διὰ τῆς ἀθορύβου καὶ βαρβαριᾶς μεταβάσεως
εἰς βίον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πεπολιτισμένον. Τὸ τελευταῖον εἶνε ἡ
ἀποστολὴ τῶν Διδασκαλείων. Καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν τὰ Διδασκα-
λεῖα τιμῶνται καὶ ὑποστηρίζονται. Ἄλλ' ὅπως ἐπιτύχη ὁ μέγας οὗ-
τος σκοπός, πρέπει αἱ ἐργασίαι τῶν Διδασκαλείων καὶ τῶν κατὰ τὰς
ἀρχὰς αὐτῶν διοργανουμένων σχολείων νὰ μὴ εἶνε μονομερεῖς. Πολλὰ
ὁμολογουμένως ἐλέγχθησαν καὶ ἐπράχθησαν ὑπὲρ τῆς νοητικῆς καὶ ἡ-
θικῆς παιδείσεως τῶν μαθητῶν, οὐδὲν δὲ ἐλέγχθη, ἐλάχιστα δὲ ἐπρά-
χθησαν ὑπὲρ τῆς σωματικῆς ἀνατροφῆς. Προκατειλημμένοι ἴσως ὑπὸ
ψευδοῦς θεωρίας ἀναγνωρίζουσιν ἀξίαν μόνον εἰς τὸ πνεῦμα, πρὸς δὲ
τὸ σῶμα ὡς πρὸς ταπεινὴν ὕλην ἀδιαφόρως ἢ καὶ μετὰ περιφρονήσεως
φερομένης, ἐστρέψαμεν ἤδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὴν προσοχήν μας εἰς
τὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος καὶ ἀφήκαμεν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ δια-
τροφήν τοῦ σώματος νὰ γίνηται, ὅπως ἡ τύχη καὶ ἡ αὐθαίρεσις ἀ-
ρέσκοντι νὰ πράττωσιν, ἐν ᾧ ἔπρεπε σήμερον μάλιστα, ὅτε ἐγνώσθη
ἐκ τῆς βιολογικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ψυχολογίας ἡ μεγάλη τοῦ σώ-
ματος εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν καρτερίαν ἐπιρροήν, ἂν
ὄχι περισσοτέρα, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἔση φροντίς νὰ γίνηται καὶ πρὸς
θεραπείαν τοῦ σώματος, ὅση γίνεται καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύ-
ματος.

Πιστεύω δὲ ὅτι πάντες ἀνεγνώσατε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὰς ἐφη-
μερίδας ἀποτρόπαιον κακούργημα Ἑλβετοῦ τινος, φονεύσαντος ἀνευ
αἰτίας διὰ πυροβόλου τὰ τρία αὐτοῦ τέκνα, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι

κατελήφθητε ὑπὸ φρίκης διὰ τὸ κακούργημα καὶ ψικτεῖρατε τὴν ἀν-
θρωπίνην φύσιν διὰ τὴν παρεκτροπὴν τῆς. Ἄλλ' ὅποσα παρόμοια ἐγ-
κλήματα δὲν τελοῦνται ἀνευ βεβαίως ἐπιγνώσεως καὶ ἐν τῇ οικογενεῖᾳ,
μάλιστα δὲ ἐν τοῖς σχολείοις, διαφέροντα μόνον ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς
ἐκτελέσεως! Τὰ ἐγκλήματα ταῦτα εἶνε θάνατος διὰ δηλητηριάσεως,
θάνατος δι' ἀνεπαρκῆ τροφῆς, θάνατος δι' ὑπερβολικῆς ἐργασίας,
θάνατος διὰ στενοχωρίας καὶ ἀηδίας, διὰ τῆς βλάβης καὶ παραμορ-
φώσεως τοῦ σώματος. Καὶ τὰ ἐγκλήματα ταῦτα ἐρχομαι νὰ ἀποδείξω
ὡς τοιαῦτα σήμερον καὶ καταγγείλω εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην.

Κατὰ τὰς ἐρεῦνας τοῦ Petenkofer, διασήμευ καθηγητοῦ τῆς ὑγι-
εινῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου, ἕκαστος ἄνθρωπος εἰς 1 λε-
πτὸν τῆς ὥρας ἐξάγει διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἀέρα 5 λιτρῶν, εἰς ὃν περιέ-
χεται 4 τοῖς 100 ἀνθρακικὸν ὀξύ, δραστήριον δηλητήριο τοῦ ἀνθρω-
πίου ὀργανισμοῦ. Ἐκ τῆς ἀληθείας ταύτης ὁρμώμενοι δυνάμεθα νὰ
συμπεράνωμεν, ὅτι ἀφ' οὗ εἰς 1 λεπτὸν ὁ ἄνθρωπος ἐξάγει ἐκ τῆς ἀνα-
πνοῆς του 5 λίτρας ἀέρος ἔχοντος 4 0)0 ἀνθρακικὸν ὀξύ, εἰς μίαν ὥ-
ραν ἐξάγει 300 λίτρας ἀέρος ἔχοντος 12 0)0 ἀνθρακικὸν ὀξύ. Εἶνε δὲ
ἀποδεδειγμένον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ διὰ νὰ εἶνε ἀ-
βλαβές, δὲν πρέπει νὰ εἶνε περισσότερον τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Ἐν-
ταῦθα ὅμως εἶνε 40 ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Ὡστε ἂν 1 μόνος ἄνθρωπος δια-
τρίψῃ ἐν δωματίῳ πανταχόθεν κεκλεισμένῳ μίαν μόνον ὥραν, μολύνει
τοσοῦτον τὸν ἀέρα διὰ τῆς ἀναπνοῆς του, ὥστε πάντα ἐν αὐτῷ περαι-
τέρῳ διαμονὴ αὐτοῦ φέρει βραδείαν δηλητηρίασιν, ἐξ ἧς δύναται νὰ
προφυλαχθῇ διὰ τοῦ ἀνακαινισμοῦ τοῦ ἀέρος. Ἄν δὲ ἀντὶ τοῦ ἐνὸς ἀν-
θρώπου θέσωμεν περισσοτέρους, μάλιστα μαθητὰς σχολείου 60 καὶ
100 καὶ ὄχι εἰς 1 ὥραν, ἀλλ' εἰς περισσοτέρας, ὁ δὲ χώρος, ἐν ᾧ εὐ-
ρίσκονται, εἶνε μικρὸς ὀλίγων μόνον μέτρων, μὲ χαμηλὴν ὄροφὴν, ὡς
συνήθως γίνεται, δύνασθε νὰ συμπεράνητε, ὅποιον ποσὸν ἀνθρακικοῦ
ὀξέος ἐκεῖ συνάγεται καὶ ὅποια δολοφονία τῶν ἀθῶν παιδῶν ἐκεῖ ἐκ-
τελεῖται ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀρχῶν, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἀστυν-
μίας, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς κοινωνίας. Ἄν δὲ προσθέσωμεν, ὅτι καὶ ἐκ
τοῦ ἐδάφους τοῦ σχολείου καὶ ἐκ τῆς περὶ τὸ σχολεῖον ἀκαθαρσίας καὶ
ἐκ τῆς περὶ τὴν ἐνδυμασίαν τῶν μαθητῶν ὀλιγορίας, ἀνέρχονται ἀνα-
θυμιάσεις, μολύνουσι ἔτι μᾶλλον τὴν ἀτμοσφαιρὴν τοῦ σχολείου, τότε
ἔχομεν τὸ ἐγκλημα τῆς δηλητηριάσεως βεβαιωμένον καθ' ὅλα αὐτοῦ
τὰ στοιχεῖα. Ὅτι δὲ ταῦτα, τὰ ὅποια ἐνταῦθα ἀναπτύσσω, εἶνε δυσ-

τυχῶς βεβηκότερα τῆς ἀληθείας, πείθεσθε εὐκόλως, ἂν ἀπλῶς προσβλέψητε εἰς τὰς ὄψεις τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων, ἂν προσβλέψητε εἰς τὰς ὄψεις τῶν διδασκάλων. Ἄπκντες φέρουσι βαθέως ἐγγεχαραγμένα τὰ σημεῖα τῆς βραδείας δηλητηριάσεως, ἣτις καὶ μόνη καὶ μετὰ ἄλλων συνεργαζομένη φέρει τὴν καταστροφὴν τοῦ βίου πολλάκις κατὰ τὴν πλήρη ἐλπίδων ἡλικίαν. Διὰ τοῦτο ἐν ὀνόματι τῆς φιλάνθρωπίας, ἐν ὀνόματι τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ὀνόματι τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους, σώσατε τὰ ἀθῶα τέκνα τῆς πατρίδος ἡμῶν ἐκ τῆς δηλητηριάσεως τῶν σχολείων, κατασκευάσατε οἱ ἀρμόδιοι καὶ γονεῖς καὶ ἄρχαι καὶ πολῖται, εὐρυχώρους παρὰδύσεις, ἀνακκινίσετε δὲ διδασκαλοὶ συχνὰ κατὰ πᾶσαν ὥραν τὸν ἀέρα, ἵνα σωθῆτε καὶ σεῖς, σώσητε δὲ καὶ τοὺς μαθητάς, ὑπὲρ ὧν τοσοῦτον κοπιᾶτε.

Δεύτερον ἐγκλημὰ κατὰ τῆς υἱείας τῶν μαθητῶν εἶνε ἡ ἀνεπαρκής θρέψις, παρατηρουμένη καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ ποιὸν τῆς τροφῆς. Ὁ Θεὸς τὰς σπουδαιότερας λειτουργίας τοῦ ἀνθρώπου ὀργανισμοῦ δυσπιστῶν εἰσφέρει πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἀνέλκων αὐτὸς νὰ διευθῆναι κατασκευάσας τὸν μηχανισμόν τοῦ σώματος τοιοῦτοτρόπως, ὥστε νὰ ἐργάζεται σκοπίμως, χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως. Ἄλλοιμονον ἂν ἡ σφύξις τῆς καρδίας ἐκκλονίζετο ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Μικὰ μικρὰ ἀμέλεια θὰ ἔφερεν ἡμῖν εὐθύς τὸν θάνατον. Ἐν τούτοις, εἰ καὶ σκοπίμως ἡ φύσις ἔθεσεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὄρμην πρὸς σκόπιμον λειτουργίαν, ὁ ἀνθρώπος ἀντὶ νὰ ὑποτάσσεται εἰς ταύτας, ἐπειθεῖται καὶ βλάπτει τὸ ὅλον ἔργον. Ἡ φύσις ἔχει νόμους ἀδυσωπήτους, ὧν πᾶσαν παραβάσιν ἐκδικεῖται ἀδυσωπήτως. Ἴνα δὲ περιορισθῶμεν ὡς πρὸς τοῦτο εἰς τὰ τῆς τροφῆς, πότε πρέπει νὰ τρώγωμεν καὶ πόσον πρέπει νὰ τρώγωμεν, ἐξαγγέλλει τοῦτο ἡ φύσις διὰ τῆς πείνης καὶ τοῦ κόρου. Πόσον πρέπει νὰ φάγη ὁ ἀνθρώπος κατὰ τὸν ὀργανισμόν του, οὐδεὶς ἠξεύρει καλλίτερον ἀπὸ τὴν φύσιν. Καὶ ὅμως εἰς μὲν τὰς ἀπορωτέρας τάξεις ἡ ἔνδεια, εἰς δὲ τὰς πλουσίας ἡ ἄγνοια διαφθείρουσι τὸ ἔργον τῆς φύσεως καὶ τὸ παραγόμενον εἶνε ἡ βλάβη καὶ ἡ ἀσθένεια τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ σώματος. Ἀσθενὲς δὲ σῶμα σήμερον μάλιστα, ὅτε τὴν κρίσιν εἰς ὅλα τὰ ζητήματα φέρει ἡ καρτερία, ἡ σωματικὴ δύναμις, εἶνε συμφορὰ καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπον καὶ εἰς τὸ ἔθνος, ὃ ἔχει τοιοῦτους ἀνθρώπους. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλοντα καθήκοντα εἰς μὲν τοὺς λογίους καὶ εἰς τὰ σχολεῖα νὰ συντελέσωσι καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος νὰ διαδώσωσι εἰς

τὸν λαὸν πρακτικὰς γνώσεις κτηνοτροφίας, κηπουρικῆς, γεωπονίας κτλ. ὅπως ἔχη ἄφθονα τὰ πρὸς τροφήν τῶν τέκνων του, εἰς δὲ τὰς εὐπόρους τάξεις νὰ φροντίσωσι τὴν μαγειρικὴν τῶν νὰ κανονίσωσι κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς υἱείας καὶ πρὸς τὸ καλὸν τὸ ἴδιον καὶ πρὸς ὀφελὸς τῶν τέκνων, ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς ἐνταῦθα μάλιστα ἐνδιαφερόμεθα.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ποιὸν τῆς τροφῆς οὐδεμία δυστυχῶς λαμβάνεται πρόνοις. Πολλοὶ γονεῖς νομίζουσιν, ὅτι ἐκτελοῦσι τὸ καθήκον τῶν πρὸς τὰ τέκνα τῶν, ἂν ἔχωσιν αὐτοῖς ἐξησφαλισμένον ὀλίγον ξηρὸν ἄρτον, τὸ δὲ προσφάγιον ἀραιὰ κατὰ Κυριακὴν, ἢ καὶ ἔτι ἀραιότερον αὐτοῖς δίδεται. Καὶ εἶνε ἀμέριμοι πρὸς τοῦτο, διότι βλέπουσι μετὰ πόσης ὀρέξεως ὁ μικρὸς καταβροχθίζει τὸν ξηρὸν ἄρτον του. Τοῦτο καὶ ὑπὸ ἔποψιν οἰκονομικὴν δὲν ὠφελεῖ τίποτε. Ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς ἔχει ἀνάγκην ὀρισμένου ποσοῦ θρεπτικῆς οὐσίας, τὴν ὁποίαν ἐξάγει εἴτε ἀπὸ ὀλόκληρον ἄρτον, εἴτε ἀπὸ τεμάχιον κρέατος. Ἄν ἐμπυδίσῃ αὐτῷ τὸ κρέας, ἀναπληρῶνει τὴν ἀπώλειαν διὰ τῆς προσλήψεως περισσοτέρου ποσοῦ ἄρτου, ὅπερ οἰκονομικῶς σχεδὸν εἶνε τὸ αὐτό. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι οἰκονομικῶς δὲν ὠφελεῖ, βλάπτει ὅμως καὶ σωματικῶς τοὺς παῖδας. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα εὐλόγως δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὡς ἐν μέγα ἐργοστάσιον, τοῦ οὐοίου ἡ ἐργασία εἶνε ἡ παρασκευὴ καλοῦ αἵματος καὶ ἡ δι' αὐτοῦ διατροφή ὅλων τῶν μελῶν του. Πρὸς διατήρησιν δὲ αὐτῆς τῆς ἐργασίας γίνεται κατανάλωσις ὑλικῶν, ὡς εἰς τὸ ἐργοστάσιον γίνεται φθορὰ τῶν ἀνθράκων. Τοῦτο ἀναπληρῶνει ὁ ἀνθρώπος διὰ τῆς προσλήψεως τῆς τροφῆς. Ἄλλ' ἐνῶ εἰς τὸν ἡλικιωμένον ἡ τροφή χρησιμεύει πρὸς ἀνανάωσιν τῶν φθαρόντων μερῶν καὶ πρὸς θέρμανσιν, εἰς τὰ ἀναύξητα ἀκόμη παιδίκα ἡ τροφή ἐκτελεῖ καὶ ἄλλην ἀποστολήν, νὰ αὐξάνῃ τὸ σῶμα. Κατὰ ταῦτα ὁ παῖς ἔχει ἄφθονωτέρας τροφῆς χρεῖαν ἀναλόγως τοῦ σώματός του, διότι καὶ φθορὰ περισσοτέρα γίνεται τῶν μορίων τοῦ σώματος ἕνεκα τῆς μεγάλης φιλεργίας καὶ λεικηνσίας τοῦ παιδός, καὶ ἡ αὐξήσις, ἣτις εἰς τὸν ἡλικιωμένον δὲ ὑπάρχει πλέον, ἀπαιτεῖ ἄφθονον ὑλικὸν ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ παιδία παρατηρεῖται ἡ μεγάλη πείνα καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸν λιμὸν τὰ παιδία ἀποθνήσκουσι πρότερον τῶν ἡλικιωμένων.

Πρέπει δὲ ἡ τροφή νὰ μὴ εἶνε μόνον ἀφθονωτέρα ἀναλόγως τῆς τροφῆς τῶν ἡλικιωμένων, ἀλλὰ καὶ κατ' ὄγκον νὰ εἶνε μικρὰ, ἥτοι λίαν θρεπτικὴ. Εἰς τὸ σῶμα παντὸς ἀνθρώπου εἶνε πλεόν τι δυνάμεις,

ὅπερ χρειάζεται δια τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος, διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ διὰ τὴν πέψιν. Ἐὰν δὲ ἡ δύναμις αὕτη ἐξάντηθῃ εἰς μίαν περίστασιν, ἐμποδίζεται τότε ἡ κανονικὴ λειτουργία ἄλλων ἐργασιῶν. Ὡστε ἂν δύσπεπτοι τροφὰ δίδωνται εἰς τὰ μικρά, ἡ δύναμις αὐτῶν ἢ περισσότερο καταναλίσκεται εἰς τὴν πέψιν καὶ τότε ἡ ἐλαττωθῆναι ἢ δύναμις αὐτῶν εἰς ἐργασίαν, ἢ μετριάζεται τὸ ἀνάστημα αὐτῶν ἢ καὶ ἀμφοτέρω. Αἱ ἀλήθειαι αὗται ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ἐρημόσθησαν πανταχοῦ καὶ ἐν τῇ κτηνοτροφίᾳ ἀκόμη ἐν Εὐρώπῃ. Διὰ τὸ αὐξήσωσιν αἱ Εὐρωπαῖοι τὴν ἐργατικὴν δύναμιν τῶν ἵππων παρέχουσιν αὐτοῖς συμπεπυκνωμένην καὶ εὐπεπτον τροφήν. Ὁμολογουμένως δὲ διὰ τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμὸν ἡ καλλιτέρα τροφή εἶνε τὸ κρέας, ὁτιοῦτι καὶ εὐπεπτον εἶνε καὶ ἐν ὀλίγῳ ὄγκῳ ἔχει πολλὴν θρεπτικὴν οὐσίαν. Καὶ διὰ τοῦτο αἱ δραστηριώτατοι λαοὶ εἶνε αἱ σαρκοφάγοι. Παρεμποδισθεὶς δὲ τοῦ κρέατος ἐλαττώνει τὴν δύναμιν καὶ τὴν πτήσιν καὶ τοῦ σώματος ὡς καὶ τοῦ πνεύματος. Καὶ οὐ μόνον ἀφθονος καὶ θρεπτικὴ τροφή πρέπει νὰ δίδεται εἰς τοὺς παῖδας ἀλλὰ καὶ ἀλλαγὴ αὐτῆς συχνὰ νὰ γίνηται, ἵνα ἐκ τῆς ποικίλης τροφῆς ὁ ὄργανισμὸς ἀποσπᾷ ἢ, τι συντείνει εἰς τὴν συντήρησιν καὶ κραταίωσιν αὐτοῦ.

Κατὰ ταῦτα ἡ αὐξήσις τῆς φιλεργίας καὶ καρτερίας ἐνός λαοῦ ὡς καὶ τῶν μαθητῶν ὑποθέτει εὐπεπτον καὶ ἀφθονον τροφήν. Ἄλλ' ἐνῶ τοιαύτη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν παρέχεται εἰς τοὺς Ἑλληνόπαιδας, ἐπιβάλλεται ἐν τούτοις καὶ ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ ὑπὸ τῆς πολιτείας τῆς κλονιζούσης τὴν ἐργασίαν, ἀφθονία ἐργασίας εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποτέλεσμα εἶνε ὁ ἀγριος καὶ ὁ ἀμειλικτος πόλεμος ὁ μεταξὺ τῆς φύσεως τῶν παιδίων καὶ τῶν διδασκάλων παρατηρούμενος, ἵνα ἀφιερῶσωσιν αἱ μαθηταὶ πρὸς ἐμάθησιν τοῦ μαθήματος τὰς δυνάμεις, τὰς ὁποίας δὲν ἔχουσι. Πανήμερος ἐργασία ἐν τῷ σχολεῖῳ εἶνε ἡ εὐχὴ τῶν γονέων, παννύχιος ἐργασία ἐν τῷ οἴκῳ εἶνε ὁ πόθος τῶν διδασκάλων. Καὶ τοῦτο, ἡ παντελὴς ἐξάντησις τῶν δυνάμεων τῶν μαθητῶν, εἶνε τὸ τρίτον ἐγκλημα, ὅπερ ἐνεργεῖται κατὰ τῆς ὑγείας αὐτῶν. Ὁφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἰς τὰς πλείστας περιστάσεις ἐνταῦθα αἱ πόθοι καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων μένουσιν εὐσεβεῖς πόθοι καὶ ἡ νίκη ἐπὶ τέλους ἀναγνωρίζεται εἰς τὴν φύσιν. Ἄλλ' ὅπου καὶ κατὰ προσέγγισιν ἐκτελοῦνται αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ σχολείου, τοῦτο γίνεται πρὸς βλάβην τῆς ὑγείας τῶν μαθητῶν. Εἰς ταῦτα δὲ ἂν προσθέσωμεν καὶ τὰς ἐπιβλαβένας τιμωρίας, τὰς ὑβρεῖς,

τὴν νηστείαν, τὴν ἀηδίαν τῆς διδασκαλίας καὶ τὰ παρόμοια, τότε ἔχμεν ἀκέραιον τὸ ἐξαγόμενον, ὡς βλέπομεν εἰς τοὺς ἐπιμελεῖς μαθητὰς. Ἐὰν δὲν εἶνε οἱ πλεῖστοι μαθηταὶ νεκροί, ὀφείλομεν τοῦτο εἰς τὴν ἐπίμονον ἀμέλειαν νὰ μὴ μανθάνωσιν ὅλα τὰ μαθήματα, εἰς τὴν παντὸς ἐπαίνου ἀξίαν ἐπιείκειαν τῶν διδασκάλων νὰ παραβλέπωσι, νὰ περιορίζωσι τὴν προσοχὴν των εἰς ἐν μάθημα τὸ σπουδαιότατον, ὡς καλοῦσι π.χ. τὰ Ἑλληνικὰ καὶ κατὰ τὴν ἐπίδυσιν εἰς τοῦτο νὰ ἀποφαίνωνται περὶ τῆς καθόλου ἐπιδόσεως.

Ἡ ὑπερβολικὴ ἔντασις τοῦ ἐγκεφάλου κατὰ τὴν παιδικὴν μάλιστα ἡλικίαν βλάπτει καὶ τὸν ἐγκέφαλον αὐτὸν ὡς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Εἶνε ἀποδεδειγμένον φυσιολογικῶς ὅτι ὄγκος καὶ συμπαγία τοῦ σώματος εὐρίσκονται εἰς ἀντιπεπονητότα λόγον. Ὅσῳ μεγαλύνεται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ γίνεται τὸ σῶμα, τόσῳ ἀτελεστέρα εἶναι αὐτοῦ ἡ κατασκευὴ. Καὶ ὁ ἐγκέφαλος διὰ τῆς ὑπερβολικῆς ἐργασίας ἀναπτυσσόμενος παρὰ φύσιν, ἀποβάλλει τὴν στερεότητά του καὶ μένει κατόπιν στάσιμος. Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐκ τούτου προερχομένη βλάβη εἰς τὸ σῶμα εἶνε μεγάλη. Ὅλαι αἱ φυσιολογικαὶ ἐνεργεῖαι τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος κλονίζονται ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος ἀμοιβαία στενὴ σύνδεσις. Ἡ χαρὰ τῆς ψυχῆς αὐξάνει τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας, ταραχὴ τοῦ στομάχου ταρασσει καὶ τὴν ψυχὴν. Πᾶσα ὑπερβολικὴ ἐργασία τοῦ πνεύματος, ταρασσει τὸν στόμαχον, τὰ ἔντερα, τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα πάντων τούτων εἶνε ἡ βαθμιαία ἀλλοίωσις τοῦ ὅλου συστήματος. Τούτων οὕτως ἐχόντων, εὐνόητον ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ οἰκοδομηθῇ συμπαγὴς ὄργανισμός, ὅταν ἡ μὲν ὄρεξις εἶνε ἰδιότροπος, ἢ δὲ πέψις ἀτελής, ἢ δὲ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐξησθενημένη. Πᾶσα λειτουργία ὀργάνου τινὸς τοῦ σώματος ἀπαιτεῖ ποσόν τι καλοῦ αἵματος. Ἄνευ τούτου οὐδεὶς ἀδὴν ἐκκρίνει ὡς πρέπει, οὐδὲν νεῦρον, οὐδεὶς μῦς, οὐδεὶς ἰστός δύναται νὰ ἀνακαινισθῇ δεόντως. Αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος τῆς ἀσθενικῆς κοάσεως, ἣτις ὀσημέραι διαδίδεται εἰς ὅλα τὰ στρώματα τῆς κοινωνίας. Καὶ ἂν δὲν ληφθῇ πρόνοια διὰ τῆς καταλλήλου διαίτης, διὰ τῆς ἐν τῷ σχολεῖῳ κατὰ φυσιολογικοὺς λόγους κανονιστέας ἐργασίας, θὰ ἔχωμεν ἔθνος φιλάσθενον καὶ ἀνίκανον νὰ διατηρηθῇ καὶ δράσῃ.

Τέταρτον μέγα ἐγκλημα κατὰ τῆς ὑγείας τοῦ μαθητοῦ, εἶνε τὸ ἐν καιρῷ χειμῶνος ψῦχος ἐν τῷ σχολεῖῳ. Τὸ σῶμα διὰ νὰ διατηρηθῇ ἔχει ἀνάγκην ὠρισμένης θερμότητος. Καὶ ἂν μὲν ἡ θερμότης ὑπάρχει ἐξω-

τερικῶς ἐν τῷ ἄρει, ὡς εἶνε κατὰ τὸ θέρος ἢ κατὰ τὸν χειμῶνα διὰ τῆς θερμάνσεως, τότε ἢ προσλαμβάνομένη τροφή σύμπασα χρησιμοποιοῦται πρὸς θρέψιν τοῦ σώματος. Ἐάν ὅμως τοιοῦτόν τι δὲν ὑπάρχει, τότε ἡ φύσις πρὸς διατήρησιν τοῦ σώματος μεταβάλλει ποσὸν τι τροφῆς εἰς θερμότητα. Καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος διὰ τί τὸν χειμῶνα τρώγομεν περισσότερο ἢ κατὰ τὸ θέρος, διὰ τί τὰ ζῶα κατὰ τὸν χειμῶνα γίνονται ἰσχυρότερα ἢ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὴν στατιστικὴν Γάλλον Quetelet, ἐν Βελγίῳ, τὰ ἀποθνήσκοντα τὸν χειμῶνα παιδία εἶνε διπλάσια τῶν κατὰ τὸ θέρος. Διὰ τοῦτο ἡ θέρμανσις εἰς τὰ σχολεῖα, μάλιστα δὲ τὰ ὄρεινά εἶνε ἀπαραίτητος τῆς υἰγείας ὄρος. Ἐπίσης ἰδιαζούσης φροντίδος ἀξία εἶνε καὶ ἡ τοιαύτη ἐνδυμασία τῶν μαθητῶν, ἥτις ἐν ᾧ ἄφ' ἐνὸς διατηρεῖ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος, ἐπιτρέπει ἄφ' ἐτέρου τὴν ἐλευθέραν κίνησιν τοῦ μαθητοῦ καὶ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ εἰς τὰ παιγνίδια χωρὶς νὰ ὑπάρχη ὁ φόβος τῆς εὐκόλου αὐτῆς ῥυπάνσεως. Καὶ γονεῖς καὶ διδάσκαλοι πρέπει νὰ μάθωσιν, ὅτι ἐνδυμασία προφυλάττουσα τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος καὶ ἀπὸ ἰσορροπῶν πρὸς τὴν θερμότητα τοῦ σώματος εἶνε τροφή τῆς υἰγείας, ἢν ἀφαιρῶν τις, εἴτε ὑπὸ ἀμαθείας, εἴτε ὑπὸ ὀλιγορίας, διαπράττει προσβολὴν κατὰ τῆς υἰγείας. Τί δὲ γίνεται καὶ ὡς πρὸς τοῦτο τὸ εἶδος ἐν τοῖς σχολείοις μάλιστα δὲ εἰς τὰ ψυχρὰ μέρη, ὅλοι γνωρίζομεν ἐκ πείρας. Ἄλλ' ὅ, τι ἡμεῖς ἐπάθομεν καὶ φρόνιμον καὶ φιλόανθρωπον εἶνε νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ πάθωσι καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

Καὶ ἐν ἄλλο ὀφείλω ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρω, ὅπερ καὶ εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ἴσως θὰ φανῆ ἄτοπον, καὶ ὅπερ θὰ εὐχηθῶ ἐν τούτοις ἐκ παντὸς τρόπου νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ σχολεῖα. Τοῦτο εἶνε τὰ παιγνίδια κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν μαθημάτων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ γίνωνται κατὰ πᾶσαν ὥραν, καὶ πρὸς ἀναψυχὴν τῶν μαθητῶν καὶ πρὸς ἀερισμὸν τοῦ σχολείου, καὶ κατὰ ὠρισμένας ὥρας τῆς ἐβδομάδος. Τὰ παιγνίδια εἶνε ἡ πρώτη ποίησις τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε τὸ μέγα σχολεῖον τοῦ μαθητοῦ, εἶνε τὸ ἐπαγγελμα τοῦ παιδίου. Γινόμενα δὲ ἐν ὑπείκτῳ μετὰ τῶν ὁμηλικῶν, ὠφελοῦσι καὶ διὰ τὸν καθαρόν ἀέρα, καὶ τὴν ἀσκήσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὠφελοῦσιν ἠθικῶς. Οἱ συμπαίκτηρες δημιουργοῦσι πνευματικὴν κοινωνίαν, πολιτείαν, εἰς ἣν πάντες ὑποτάσσονται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ παιγνιδίου. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τοῦτο μὲν ὑπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ βίου, τοῦτο δὲ καὶ κατὰ τυφλὴν ἀπομίμησιν ἔθνων

βορείων φαινομένων μελαγχολικῶν, ἀποβάλλει ὁσημέραι τὴν φυσικὴν του φαειρότητα καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἐξίσταται τῆς φύσεως τῆς Ἑλληνικῆς. Πανταχοῦ καὶ εἰς τὰς πανηγύρεις καὶ εἰς τὰς ἐορτὰς τῆς αἰκαγενείας, ὅπου ἄλλοτε ἠκούοντο εὐφροσύνως τὰ ἔρρυθμα βήματα τῶν ὀρηστῶν καὶ ἀντήχουν χαρμωσύνως τὰ εὐτράπελα καὶ πλήρη ποιήσεως ἄσματα τοῦ λαοῦ, ὅπου ἄσβεστος γέλωσ καὶ χαρὰ διαρκῆς ἐπεκράτει, ὅπου ὁ ἄνθρωπος κατόπιν τοιαύτης διαχύσεως ἠσθάνετο ἐκυτὸν καὶ πνευματικῶς καὶ σωματικῶς ἐπιρρωσθέντα, ἵνα ἐπιδύθῃ μετὰ ζέσεως εἰς τὸ ἴδιόν του ἔργον, σήμερον τὰ τοιαῦτα θεωροῦνται χυδαῖα, καὶ ὅλη ἡμῶν ἡ διασκέδασις περιορίζεται εἰς τὸ φαγητόν καὶ τὸ ποτόν. Τὰ παιγνίδια δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται καταισχύνη οὔτε ἐξευτελισμὸς διὰ πάντα αἰουδήποτε ἄνθρωπον, ὅσον σπουδαῖος καὶ ἂν εἶνε. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἵτινες ἐγνωρίζον νὰ ἐκτιμῶσι καὶ νὰ ἀπολαύωσι τὸν βίον τοῦτον καὶ εἶνε καὶ πρὸς τὰ σπουδαῖα καὶ πρὸς τὰ εὐθυμα οἱ διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος, οὐδέποτε ἐφρατίζοντο ἐορτῆν ἀνευ ἀγῶνων. Καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ ἀκόμη ἐφρατίζοντο τοὺς νεκροὺς παίζοντας καὶ ἀγωνιζομένους. Συγκινητικὴ δὲ εἶνε ἡ διαθήκη τοῦ Ἀναξαγόρου, ὅστις πᾶσαν ἄλλην τιμὴν ἀποκρούσας, ἀπήτησε νὰ γείνωσι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του ἀγῶνας τῶν παιδίων. Εὐχῆς ἔργον καὶ εἰς τὸν βίον τῶν ἡλικιωμένων νὰ διατηρηθῶσιν αἱ ἀρεταὶ τῆς κοινωνικότητος καὶ ὁμιλητικότητος πρὸς κοινὴν διδασκαλίαν καὶ διασκέδασιν, ἄφ' οὗ ὁ δημόσιος βίος πανταχοῦ καὶ ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πλὴν τῆς πολιτικῆς, οὐδὲν ἢ ὀλίγον συνεισφέρει πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς διασκέδασιν καὶ πνευματικὴν ἀπόλαυσιν. Ἄλλ' ὅπερ διὰ τοὺς μεγάλους εἶνε εὐχὴ διὰ τοὺς μικροὺς, διὰ τοὺς μαθητάς, πρέπει νὰ θεωρῆται καθήκον. Εὐχάριστος ψυχικὴ ἐργασία ὡς εἶνε τὰ παιγνίδια ζωογονεῖ καὶ ἐνισχύει τὸ σῶμα. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ καὶ ἡ γυμναστικὴ, ἥτις πρὸς εὐχάριστήσιν μου ἔλαβε μεγάλην ἐσχάτως διάδοσιν ἐν Ἑλλάδι, νὰ λάβῃ τὸν τύπον τῶν παιγνιδίων, καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ ὅλας τὰς φορτικὰς ἐργασίας, αἵτινες κουράζουσι τὸ σῶμα, χωρὶς νὰ ἐξεγείρωσι τὴν ψυχὴν.

Ἰδυνάμην, Κύριοι καὶ ἔσπερον ἴσως νὰ προχωρήσω ἀπαριθμῶν καὶ τὰς ἄλλας βλάβας, αἵτινες γίνονται σωματικῶς εἰς τοὺς μαθητάς ἐκ τῆς ἀθλιότητος τῶν καθισμάτων, ἐκ τοῦ ἀνεπαρκοῦς ἢ ἀκαταλλήλου

φωτισμοῦ, ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χρήσεως βιβλίων μὲ μικρὰ γράμματα καὶ τῶν τοιούτων. Ἄλλ' ἔχω κητῆσον νὰ μὴ ἐξαναλήσω τὴν ὑμετέραν προσοχὴν, ἣν ἐπικαλοῦμαι ὑπὲρ τῶν ἤδη ἀρξομένων ἐξετάσεων τοῦ Διδασκαλείου.

Τὸ ζήτημα τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς σωματικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἐκτιμᾶτε ἐπαξίως. Τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἔθνους πιθοῦμεν ὅλοι, ἀλλ' ἄς ἐνθυμηθῆ ἕκαστος, ὅπου εἶνε τεταγμένος τῆς πολιτείας, νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον του πρὸς τὸ σχολεῖον. Ἡ ὁδὸς τῆς βελτιώσεως ὑπεδείχθη, τὸ ἔθνος ἔκαμε τὰ πρῶτα βήματα πρὸς τὰ πρόσω. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν πρώτων τούτων βημάτων καὶ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις. Τὸ σύνθημα τῶν νέων σχολείων «ὕγιεια καὶ νοῦς ἐσθλὰ τῷ βίῳ δύο» ἄς γείνη σύνθημα παντὸς πολίτου. Ὁ τέλειος ἄνθρωπος καὶ ὁ τέλειος μαθητῆς, ἄς εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις σκέπτεται ὡς φιλόσοφος καὶ ἐργάζεται ὡς χωρικός. — Ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ σχολεῖον εἶνε αἱ δύο κυριώτεροι πηγαὶ τῆς εὐδαιμονίας τῶν λαῶν. Καὶ διὰ μὲν τὴν ἐκκλησίαν ἐφροντίσαμεν περὶ κτιρίων, διὰ δὲ τὰ σχολεῖα φροντίζομεν ἤδη περὶ διδασκάλων. Ἀλλὰ κενὸς ἦδη νὰ συμπληρώσωμεν τὰ κενά, φροντίζοντες ἐκεῖ μὲν περὶ προσώπων, ἐνταῦθα δὲ καὶ περὶ κτιρίων. Λαὸς εὐσεβῆς, πεφωτισμένος καὶ ὑγιῆς, εἶνε λαὸς μὲ μέλλον. Ὁ δὲ ἑλληνικὸς λαός, ἀφ' οὗ πρέπει νὰ ἔχη μέλλον, πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ ὅλας αὐτὰς τὰς ιδιότητας. Πρὸς τοῦτο ἐργάζεται τὸ καθίδρυμα τοῦτο. Καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον προσεῖλκυσε τὰ βλέμματα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Κοινότητος. Ὁ Θεός, ὅστις ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα, ἄς εὐλογῆ καὶ τὸ ἔργον ἡμῶν, ἵνα γείνη τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα. Ἀμήν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

(Συνέχ. γδ. φυλ 6 σ. 285).

Ἐπὶ πλέον ἐμβάθυνσις ἐν τῇ ἐσωτερικῇ συναφεῖᾳ καὶ τῇ ἠθικῇ σπουδῇ τῶν συμβεβηκότων ἐν ταῖς δυσὶν ἱστορίαις, διὰ κρίσεων περὶ τοῦ δικαίου ἢ ἀδίκου τῶν ἐνδιαφερομένων ἐν τῷ σκέπτεσθαι, ὁμιλεῖν

καὶ πράττειν. Ἀπόδειξις τῶν κρίσεων. Ἦτο δίκαιον τοῦτο... διότι... Ἦτο ἀδίκον τοῦτο... διότι... Ἡ διαδοχικὴ σειρὰ τούτων τῶν κρίσεων ῥυθμίζεται κάλλιστα πρὸς τὴν πορείαν τῆς ἱστορίας.

3 Στάδιον. Συμπροχέσις καὶ σύγκρισις τούτων τῶν κρίσεων ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα. Χαρακτηρισμὸς τῶν τελευταίων (ιδίως τοῦ βασιλέως καὶ τῶν μάγων) καὶ σύγκρισις ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἀντίστιχον ἐξωτερικὴν αὐτῶν ζωὴν.

Ἡρώδης, μικρός, ψεύστης, φονεὺς. Τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὡς τὸ τῶν ἀθέων μετὰ βασιάνων. (Ἀβεσκλώμ· ἐπανάληψις. «Καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται».)

Οἱ μάγοι πιστεύουσιν εἰς τὸν ἀστέρα, ζητοῦσιν ἐπὶ μακρὸν μετὰ ζήλου, εὐρίσκουσι μετὰ χαρᾶς, πιστεύουσι πάλιν παρὰ τὴν πενιχρότητα τῶν κειμένων περὶ τὸ παιδίον, χαίρουσι, τιμῶσι τὸ παιδίον διὰ δώρων καὶ ἀκολουθοῦσι τὴν θεῖαν ἐντολήν: Ἔστέ εὐσεβεῖς, πιστοί, εὐπειθεῖς, ἀγαπᾶτε τὸν Θεὸν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Κύριος φυλάττει πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν. Οἱ μάγοι ἐν τῷ ταξειδίῳ καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἡρώδου, ἀπώτερον τὸ παιδίον καὶ οἱ γονεῖς του· πῶς, τίνι τρόπῳ; διατί; Σύγκρισις τῆς ἱστορίας τοῦ Μωϋσέως.

Ἐπανάληψις. Κύριος γινώσκει τὴν ὁδὸν τῶν δικαίων. Τώρα ἦλθον μόνον τρεῖς ἐθνικοί, ὅπως δώσωσι χρυσὸν τῷ παιδίῳ Χριστῷ, ἀλλ' ἐπειτα πλήθη λαῶν, ἑκατομμύρια ἐθνῶν—ὡσαύτως καὶ οἱ προπάτορες ἡμῶν—ὅπως δωρήσωσι τῷ Κυρίῳ αὐτῶν Χριστῷ τὴν καρδίαν των. Ὁ δὲ Θεὸς δωρεῖται αὐτοῖς πλείονα τῶν ὅσα ποτὲ οἱ μάγοι ἐδωρήσαντο τῷ παιδίῳ, τουτέστι τὴν μακαριότητα. Διότι

4 Στάδιον. «Ὁ Θεὸς θέλει πάντας τοὺς ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν».

«Κύριος φυλάττει πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν».

5 Στάδιον. Ἀλλὰ τὸ τέλος τῶν μικρῶν παιδιῶν ἦτο τρομερόν, ἦσαν ἀσεβῆ; — Ὅταν μικρὰ ἀθῶα παιδία θνήσκωσιν, οὐκ ἀπόλλυνται, ἀλλὰ πορεύονται πρὸς τὸν οὐράνιον πατέρα.

Θὰ ποιήσωμεν ἐν ταξειδίῳ εἰς Χριστόν, πῶς καὶ ποῦ θὰ εὐρωμεν αὐτόν;

3. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετῆς ἐν τῷ ἱερῷ.

«Τὸ παιδίον ἠῤῥκνε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας·

καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Ὅτε δὲ ἐγένετο ὁ Ἰησοῦς ἑτῶν δώδεκα, συμπαρέλαβον καὶ αὐτὸν οἱ γονεῖς καὶ ἀνέβησαν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσαν αἱ ἡμέραι τῆς ἑορτῆς, ἐν τῷ ὑποστρέφειν τοὺς γονεῖς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

Νομίζαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἤλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὐρόντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦντες αὐτόν.

Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς, εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτοῦ· ἐξίσταντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ.

Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτόν ἡ μήτηρ εἶπε. «Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε»· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· «Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν ταῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με;» Καὶ αὐτοὶ οὐ συνήκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.

Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἤλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς· καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς· καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι πρὸς Θεῶν καὶ ἀνθρώπων».

3. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής ἐν τῷ ἱερῷ.

1. Στάδιον. Ὑπηρεσίᾳ ἐν τῷ ναῷ Ἱερουσαλήμ, ὑποχρέωσις Ἰσραηλιτῶν (ἀπὸ δώδεκα ἑτῶν) νὰ πορεύωνται εἰς τὸν ναὸν κατὰ τὰς τρεῖς μεγάλας ἑορτάς· αἱ γυναῖκες συνειθίζον μόνον κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα νὰ πορεύωνται. Ταξείδιον ἐκ Ναζαρέτ εἰς Βηθλεὲμ ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν, συνοδίᾳ ἐκ γειτόνων καὶ συγχωριτῶν, ἐκάστην ἐσπέραν κατάλυμα. Ἡ ἑορτὴ διαρκεῖ ἑπτὰ ἡμέρας. Τὰ ἀξιοθέατα ἐν Ἱερουσαλήμ ἰδίως διὰ τὰ παῖδια, ὁ μεγαλοπρεπὴς νέος ναός, ἐν ἐνὶ προαυλίῳ αὐτοῦ ἡ Συνχωγῆ, διδασκαλία τῶν γραμματέων. Πόθος τοῦ ἰδεῖν τὴν Ἱερουσαλήμ, μεγαλοπρέπεια αὐτῆς, πλήρωσις τοῦ πύθου, Πῶς καὶ τί θ' ἀρέσῃ τῷ παιδίῳ ἐν Ἱερουσαλήμ;

2. Στάδιον. Πρὸς συνδιχλεῖν: Ὁ ναός μετὰ τῶν διακόνων τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ διδασκαλιῶν, ἤρесе κἀλλιστα τῷ Ἰησοῦ.

Ἔμεινε λοιπὸν ἐν Ἱερουσαλήμ οὐχὶ ἕνεκα ἀπειθείας πρὸς τοὺς ἀνθρωπίνους γονεῖς του, ἀλλ' ἕνεκα ἀγάπης πρὸς τὸν οὐράνιον πατέρα του. (Ἐλευθερία ἐν τῇ πατρίδι ὡς δωδεκαετής). Οἱ γονεῖς ζητοῦσιν αὐτόν· ἀγωνία, πόθος τοῦ φιλάτου· ἀποζημιώσεις διὰ χαρμωδίου ἐκπλήξεως· εὐρίσκουσιν αὐτόν ἐν τῷ ναῷ ὁμιλοῦντα περὶ Θεοῦ σοφώτερον καὶ ὠριμώτερον τῶν ἄλλων παιδῶν, καὶ θαυμαζόμενον πρὸς τὰ σοφῶν τῆς χώρας. Δὲν ἐννοοῦσι τὴν βαθεῖαν ἔννοιαν τῆς ὁμιλίας του. — Πόσον ἐννοεῖτε ὑμεῖς περὶ τούτου; — Ἐν πρώτοις: Ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὀφείλει νὰ εὐρίσκηται συχνὰ καὶ εὐχαρίστως ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ. Ἐπειτα: Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἀγαπητὸς πατήρ καὶ οὐχὶ ὁ ἀστηρὸς Κύριος, ὡς ἐνόμιζον οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλίται· ἀλλ' ὁ ἀληθὴς υἱὸς αὐτοῦ εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἐκεῖνα διανοεῖται καὶ πράττει, ἅτινα ἀρέσκουσι τῷ Θεῷ. Ὁ μόνος ἀληθὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ Ἰησοῦς· (διατί οὐχὶ ὁ Μωϋσῆς; κτλ.). πιθοῦμεν εὐχαρίστως πάντες τοιαῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ νὰ ὦμεν.

3. Στάδιον. Συμπαραθέσις τῶν ἰδιοτήτων, αἰτίνας ἀρέσκουσι τῷ Ἰησοῦ.

Σύγκρισις τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τοῦ Σαμουὴλ. Ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῶν νῦν παιδῶν πρέχεται τὸ ἀκόλουθον συμπέρασμα: Δὲν εἴμεθα ὡς αὐτός, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ γίνωμεν· αὐτός εἶναι ὁ ὑπογραμμὸς ἡμῶν.

Ὁ Ἰησοῦς ἀγαπᾷ νὰ εὐρίσκηται ἐν τῷ ναῷ, ὅπου γίνεται διδασκαλία περὶ Θεοῦ. Καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ν' ἀγαπῶμεν τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ν' ἀκούωμεν εὐχαρίστως τὸν λόγον αὐτοῦ.

Ἐπανάληψις: Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου Κύριε. Ἀλλὰ μόνη ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία δὲν ἐπαρκεῖ. (ἰδίᾳ τί; διατί;)

Ὁ Ἰησοῦς διανοεῖτο καὶ ἔπραττε πάντοτε ὅτι ἦτο ἀρεστὴν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

Ἐξέτασις τινῶν προσώπων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐὰν καὶ πότε ἔπραττον τὰ τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ συμπεράσματος: τινὲς οὐδόλως, πολλοὶ συχνὰ, οὐδεὶς πάντοτε· ἐξέτασις ἡμῶν.

4. Στάδιον. «Κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον σκηνώματός σου».

«Χριστὸς ὑπέλιπεν ἡμῖν ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἔχουσιν αὐτοῦ».

Ἐπανάληψις: Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου Κύριε, ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου.

«Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.» «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.»

Αὐτολεξεῖ νὰ ἐγχαραχθῆ . . . . Οὐκ ᾔδειτε ὅτι . . . .

5 Στάδιον. Πότε εὐαρεστεῖς τῷ πατρί; Πότε δὲν ἀκυλοῦθεῖς τὰ ἔχνη τοῦ Ἰησοῦ;

Πότε καὶ εἰς ποῖον ἠδύνασο νὰ εἴπῃς. «Οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου . . .

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΟΔΥΜΠΙΟΣ.

Πρὸς γνῶσιν τῶν συνδρομητῶν τοῦ περιοδικοῦ ἀναδημοσιεύομεν λαθύνοντες ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τὰς γενομένας δημοδιδασκαλικὰς μεταβολάς. Παρακαλοῦμεν δὲ τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς τοῦ «Παιδαγωγικοῦ Σχολείου» νὰ εἰδοποιήσωσιν τὴν Διεύθυνσιν περὶ τῆς διαμονῆς των ἐγκρίτως, ἵνα γίνηται ἀσφαλῶς τοῦ λοιποῦ ἢ ἀποστολῆ τῶν φυλλαδίων.

Περὶ δημοδιδασκαλικῶν μεταβολῶν.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ.

Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου 1835 Β. διατάγματος ἀποφασίζομεν τὰδε·

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Βαρθολομαῖος Μητρόπουλος ἐκ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Ἀμπελακίων τοῦ δήμου Σαλαμῖνος εἰς τὸ ἐν Γρανίτσῃ τοῦ δήμου Λεβανθείας δημοτικὸν σχολεῖον.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Σπυρ. Οἰκονομόπουλος ἐκ τοῦ β' δημοτικοῦ σχολείου Μεγάρων εἰς τὸ ἐν Πυρὶ προαστειῷ τῶν Θηβῶν δημοτικὸν σχολεῖον.

Διορίζεται εἰς Κρικουκίαν ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀθ. Μπεθίνης ἀντὶ τοῦ Δ. Πλούμπη, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Βράτσι τοῦ δήμου Τανάγρας δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τοῦ Ἐμμ. Γεωργιάδου, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Βαχίσις τοῦ δήμου Θεσπιῶν δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τοῦ Ἀθ. Δημητρίου, μετατιθεμένου εἰς Ἀγίους Θεοδώρους Θηβῶν.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Πορταριζῆς τοῦ δήμου Ὀρμινίου Δημ. Παναγιωτόπουλος εἰς τὸ ἐν Θήβαις ἀντὶ τοῦ Χρήστου Παπακωνσταντίνου, μετατιθεμένου εἰς Δομβραϊναν τοῦ δήμου Θίσβης ἀντὶ τοῦ Κ. Μαρίνη, μετατιθεμένου εἰς Σχηματᾶρι τοῦ δήμου Τανάγρας ἀντὶ τοῦ Ἰω. Τσοκάνη, μετατιθεμένου εἰς Στεβενίκον τοῦ δήμου Πέτρας δημοτικὸν σχολεῖον.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀντ. Χατζαντωνίου ἐκ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Θηβῶν εἰς τὸ ἐν Καπαρελίῳ τοῦ δήμου Πλαταιῶν ἀντὶ τοῦ Ἀθ. Καλαντζῆ, ἀπολυομένου τῆς ὑπηρεσίας δι' ἀσυμβίβαστον διαγωγὴν πρὸς τὸ ἐπάγγελμά του.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Μαυρομματίου τοῦ δήμου Θεσπιῶν Ἀθ. Μακρῆς εἰς Μάξι τοῦ δήμου Πέτρας ἀντὶ τοῦ Γεωρ. Λάμπρου, μετατιθεμένου εἰς Θήβας ὡς δ' διδασκάλου.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Δερβενοσαλεσίου τοῦ δήμου Τανάγρας Γεωρ. Παπαμελετίου καὶ Παραπουγγίων τοῦ δήμου Πλαταιῶν Νικ. Ζαρίφης.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Μαντουδίου τοῦ δήμου Κηρέων Δημ. Τσεβελέκος εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Χαλκίων τοῦ δήμου Αὐλίδος.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ὁξύλιθου τοῦ δήμου Κυμαίων Εὐαγ. Βρούχας εἰς Βασιλικὸν τοῦ δήμου Χαλκίδος ἀντὶ τοῦ Χρήστου Στεφανοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Χαλκίδα ἀντὶ τοῦ Γ. Κοτζῆ, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Ἀγίῳ Ἰωάννῃ τοῦ δήμου Ἰστιαίων δημοτικὸν σχολεῖον.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Δημ. Θηβαῖος τοῦ α' δημοτικοῦ σχολείου Χαλκίδος καὶ Νικ. Καραπιπέρης τοῦ β' σχολείου Λαρίσσης.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἰω. Μιχαλόπουλος εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Χαλκίδος ἀντὶ τοῦ Νικ. Ῥέντη, μετατιθεμένου εἰς Ἀχλάδιον τοῦ δήμου Νηλέως.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Καθενῶν τοῦ δήμου Ληλαντίων Χ. Φαρμακίδης εἰς Μελισσατικά τοῦ δήμου Παγασῶν.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ Βου δημοτικοῦ σχολείου Λεβανθείας (συνοικία Ζαγοράς) Εὐστ. Οἰκονόμου εἰς Ἅγιον Γεώργιον Πέτρας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀπόστ. Καμπιώτης ἐκ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Στενῆς τοῦ δήμου Διρφύων εἰς Ψαχνὰ τοῦ δήμου Μεσσηπίας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἰω. Βούζας ἐκ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Χωστίων τοῦ δήμου Θίσβης εἰς τὸ ἐν Λεβαδείᾳ Βον. σχολεῖον.

Διορίζεται εἰς τὸ ἐν Ἀραχώβῃ τοῦ ὁμωνύμου δήμου δημοτικὸν σχολεῖον ὁ Λουκᾶς Μελισσάρης.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἡλίας Περγίκης εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Κυριακίου τοῦ δήμου Διστομίων.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Μαρκαρίτης Δήμου ἀπὸ τοῦ ἐν Δραχμανίῳ τοῦ δήμου Ἐλατείας δημοτικοῦ σχολείου εἰς τὸ ἐν Διστόμῳ τοῦ δήμου Διστομίων ἀντὶ τοῦ Θωμᾶ Δημοπούλου, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Τσοῦκκ τοῦ δήμου Μακρακώμης.

Διορίζεται εἰς τὸ πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον Ξηροχωρίου ὁ δημοδιδάσκαλος Κ. Σ. Λεονάρδος ἀντὶ τοῦ Δ. Κεντιστοῦ, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Διμήνι τοῦ δήμου Παγασῶν δημοτικὸν σχολεῖον.

Μετατίθεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ σχολείου ὁ Γ. Παπαπολύζος εἰς τὸ ἐν Μακρονήσιῳ Ἀον. δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τοῦ Α. Παπαγεωργιάδου, ἀπκλασσομένου τῆς ὑπηρεσίας, ὡς ἀναλαβόντος ἰδιωτικὴν θέσιν.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Μηλεῶν τοῦ δήμου Τελεθρίου Ἰω. Κωνσταντίνου εἰς Νεοχώριον Ὑπάτης.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἑλληνικῶν τοῦ δήμου Ἰστιζίων Ἰω. Λιχκος εἰς Σκνταμέρι τοῦ δήμου Δύμης.

Διορίζεται εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Σκοπέλου ὁ δημοδιδάσκαλος Λάμπρος Χριστόπουλος ἀντὶ τοῦ Μιχαήλ Μπονοφᾶ, ἀπκλασσομένου τῆς ὑπηρεσίας ἐνεκ γήρωος.

Ἐπίσης ἀπαλλάσσεται τῆς ὑπηρεσίας ὁ δημοδιδάσκαλος Γλώσσης τοῦ ὁμωνύμου δήμου Ἰω. Σκιαθίτης κατὰ πρότασιν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀλωνήσου τοῦ ὁμωνύμου δήμου Ἰω. Δροσάκης εἰς Γαλτσάδες τοῦ δήμου Τελεθρίων.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Ζήσης Δ. Σταυρακάκης καὶ Μανυρίλου Ἰω. Παπαγεωργίου τοῦ δήμου Τυμφρηστοῦ.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Παναγ. Γκέκας ἐκ τοῦ Βον. δημοτικοῦ σχολείου Λαμίας εἰς τὸ Ἀον. ἀντὶ τοῦ Κ. Πετροπούλου, μετατιθεμένου εἰς τὸ Ἀον. δημοτικὸν σχολεῖον Λεβαδείας ἀντὶ τοῦ Ἐμμ. Σαλουστρίδου, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Νκυπλίῳ νομαρχιακὸν δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τοῦ Νικ. Γκότση, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν τῇ αὐτῇ

πόλει πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τοῦ Γ. Δαλεδάκη, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐπαρχιακὸν δημοτικὸν σχολεῖον Μεσσήνης.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ὀδυσ. Γαρδικῆς εἰς τὸ Βον. δημοτικὸν σχολεῖον Λαμίας ὡς βος διδάσκαλος.

Διορίζεται εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Παύλιανης τοῦ δήμου Ἡρακλειωτῶν ὁ δημοδιδάσκαλος Γεώρ. Παπαργυρόπουλος.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀθ. Κ. Στυλιανὸς ἐκ Καρρουτῶν τοῦ δήμου Αἰγιτίου εἰς Ἀγίαν Εὐθυμίαν Μυονίας ἀντὶ τοῦ Νικ. Λυμπέρη, ἱερέως, μετατιθεμένου εἰς Βουνιχώραν τοῦ αὐτοῦ δήμου ἀντὶ τοῦ Θεοδ. Μυχαλουκοπούλου μετατιθεμένου εἰς Σεγδίτσαν τοῦ δήμου Ἀμφίσσης.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Νικόλ. Ἀθανασίου εἰς Χρυσόν τοῦ δήμου Κρίσσης ἀντὶ τοῦ Δημ. Δ. Δροσεροῦ, μετατιθεμένου εἰς Σερνικάκιον τοῦ δήμου Ἀμφίσσης.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἰ. Πετώνης εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς τοῦ δήμου Κρίσσης δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τοῦ Ἰω. Σκελλαρίου, μετατιθεμένου εἰς Ἅγιον Κωνσταντῖνον τοῦ δήμου Δαφνησίων.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Πολυζῶης Παπαδημητρίου εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Τοπόλιας τοῦ δήμου Παρνακίων ἀντὶ τοῦ Μιλτιάδου Βλάχου μετατιθεμένου εἰς Μάνεσι Ἐλατείας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Παναγ. Κουτρομπουσίσης ἐκ Βελίτσης τοῦ δήμου Τιθωρέας εἰς Κουκουβίσταν τοῦ δήμου Δωριέων ἀντὶ τοῦ Ταξιάρχου Κωνσταντίνου, μετατιθεμένου εἰς Κολοβάτες τοῦ δήμου Παρνακίων ἀντὶ τοῦ Σωτηρίου Δραγώτη ἱερέως μετατιθεμένου εἰς Βιτρινίτσαν Ταλοφῶνος ἀντὶ τοῦ Λουκᾶ Κοντολάτου, μετατιθεμένου εἰς Μπεσκένι τοῦ δήμου Ἐλατείας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Παλαιοχωρίου τοῦ δήμου Δωριέων Ἡλίας Παπανικολάου εἰς Πεγγίνιον Θρονίου.

Διορίζεται εἰς Γραβιὰν τοῦ δήμου Δωριέων ὁ δημοδιδάσκαλος Γεώρ. Σιδερόπουλος ἀντὶ τοῦ Θεοδ. Παπαργυροπούλου, μετατιθεμένου εἰς Προσκυνᾶ τοῦ δήμου Λαρόμνης.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀναγ. Κοτζαμάνης ἐκ Κλήματος τοῦ δήμου Οἰνεῶνος εἰς Λιδωρικίον ἀντὶ τοῦ Ἀθ. Παπαθανασίου, μετατιθεμένου εἰς Κλήμα τοῦ δήμου Ὑλίας ἀντὶ τοῦ Δημ. Παπαθανασίου, ἱερέως, μετατιθεμένου εἰς Καρούτας τοῦ δήμου Αἰγιτίου.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀθ. Παπαϊωάννου ἐκ τοῦ πλήρους δημοτικοῦ σχολείου Ἀγρινίου εἰς Λιδωρίκιον ἀντὶ τοῦ Ἀθ. Παπαδημητρίου μετατιθεμένου εἰς Μπεκί Λακμίας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Νικ. Παναγιωτόπουλος ἐκ Σεβεδίκου τοῦ δήμου Αἰγιτίου εἰς Γρανίτζαν τοῦ δήμου Ὑαίας ἀντὶ τοῦ Γεωρ. Βασιλείου, μετατιθεμένου εἰς Ζουριάνους τοῦ δήμου Κροκυλίου ἀντὶ τοῦ Κωνστ. Ζωγράφου, μετατιθεμένου εἰς Γουργιὰν Παραχελωτίδος.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Χαρλ. Λυμπέρης ἐκ Δρεσθενῶν τοῦ δήμου Κροκυλίου εἰς Καλύβια Βελίτσας τοῦ δήμου Τιθωρέας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἰω. Οἰκονόμου ἐξ Ἐλατσοῦς τοῦ δήμου Ἀποδοτίας εἰς Βετολίσταν τοῦ αὐτοῦ δήμου ἀντὶ τοῦ Κ. Δημητριάδου, μετατιθεμένου εἰς Ἀρτοτινὰν τοῦ δήμου Βωμαίας ἀντὶ τοῦ Ἀθ. Παπαϊωάννου, μετατιθεμένου εἰς Κλεπὰ τοῦ δήμου Κλεπαίδος ἀντὶ τοῦ Μιθθαίου Κρατσάλου μετατιθεμένου εἰς Κονίσκην Παρευνηίων ἀντὶ τοῦ Ν. Ἀλεξοπούλου μετατιθεμένου εἰς Χαλκιοπούλους Ἰδομένης.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀθ. Μπεζαίτης ἐξ Ἄνω Παλαιοξαρίου Ποτιδανείας εἰς Κάτω Παλαιοξάριον καὶ Λυκαχώριον τοῦ αὐτοῦ δήμου ἀντὶ τοῦ Ἰωάν. Παπαποστόλου, μετατιθεμένου εἰς Παπαδάταις τοῦ δήμου Μικρυνείας.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Βασίλειος Τσαπραλῆς εἰς τὸ πρότυπον τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Διδασκαλείου ὡς β' διδάσκαλος ἀντὶ τοῦ Νικολ. Ἀρβανίτου, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Ζακύνθῳ πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ πλήρους σχολείου Σπάρτης Π. Κρητικῆς εἰς τὸ πρότυπον τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Διδασκαλείου ἀντὶ τοῦ Α. Σμαραῖ, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Ἀγρινίῳ πλήρες.

Διορίζεται εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Στρίγκου τοῦ δήμου Τεγέας ὁ δημοδιδάσκαλος Ἰωάν. Ἀἰβαλῆς ἀντὶ τοῦ Ἰω. Βλάχου, μετατιθεμένου εἰς Στενὸν τοῦ δήμου Κορυθίου ἀντὶ τοῦ Νικ. Μπαμπανικολοῦ, μετατιθεμένου εἰς Ἀχλαδόκαμπον τοῦ δήμου Ὑσιῶν ἀντὶ τοῦ Νικολάου Δημητρακοπούλου, μετατιθεμένου εἰς τὸ Α' δημοτικὸν σχολεῖον Τριπόλεως ὡς γ' διδάσκαλος ἀντὶ τοῦ Π. Προκοπίου, ἱερέως μετατιθεμένου εἰς Ζωνάτι τοῦ δήμου Γόρτυνος.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Μάναρι τοῦ δήμου Βαλτετσίου Ν. Παπαδόπουλος, εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Σιμιᾶδων ἀντὶ τοῦ Κ. Παναγιωτάρου, μετατιθεμένου εἰς Τρεστένῳ τοῦ δήμου Δημητσάνης.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀγριδίου τοῦ δήμου Κλείτορος Δ. Παναγιωτῶν εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Δάρα τοῦ δήμου Νάσωνος ἀντὶ τοῦ Βασιλ. Μελη, μετατιθεμένου εἰς Λεβιδιον τοῦ δήμου Ὀρχυγενοῦ ἀντὶ τοῦ Ἰωάν. Γεωργακοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Βαρσοβὴν τοῦ δήμου Κορυθίου ἀντὶ τοῦ Μ. Κατσούλου, μετατιθεμένου εἰς Δολικὰν τοῦ ὁμωνύμου δήμου ἀντὶ τοῦ Β. Οἰκονόμου, μετατιθεμένου εἰς Μπουγιατί Ἡραίας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Κουτροπουχίου τοῦ δήμου Βαλτετσίου Σταῦρος Μκρινόπουλος εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Ἀρβανιτοκερασίας ἀντὶ τοῦ Ἐπαμ. Μπινιάρη, μετατιθεμένου εἰς Σελήμνα τοῦ δήμου Φαλάνθου ἀντὶ τοῦ Κ. Παπαθεοδοσίου μετατιθεμένου εἰς Πλάτανον τοῦ δήμου Θυρέας.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Ἀγιορωγίτικων καὶ Πιάνας Ἀντών. Νικόπουλος καὶ Α. Βασιλόπουλος.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Γεώρ. Γιαννόπουλος, ἱερέως, εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Ῥιζῶν τοῦ δήμου Τεγέας ἀντὶ τοῦ Ἰω. Σωτηρακοπούλου, μετατιθεμένου εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Θανά τοῦ δήμου Τριπόλεως ἀντὶ τοῦ Ι. Ἀθανασοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Καπαρέλι τοῦ δήμου Τεγέας ἀντὶ τοῦ Γ. Τσιπιανίτου, μετατιθεμένου εἰς Πυάλιον τοῦ δήμου Τεγέας ἀντὶ τοῦ Π. Παναγοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Τρύπαν τοῦ δήμου Ἀρήνης.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Τιμ. Πετρουλέας εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Ἀχουρίων τοῦ δήμου Τεγέας ἀντὶ τοῦ Κωνστ. Σβώλου, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἀρτισύστατον δημοτικὸν σχολεῖον Ἀλύκας τοῦ δήμου Βαλτετσίου.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἰωάν. Παρθενίου εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Κακουρίου τοῦ δήμου Μαντινείας ἀντὶ τοῦ Κωνστ. Χλεχλέ, μετατιθεμένου εἰς Νεοχώριον τοῦ δήμου Κορυθίου ἀντὶ τοῦ Ν. Μπενεπούλου, μετατιθεμένου εἰς Κάψια τοῦ δήμου Μαντινείας ἀντὶ τοῦ Γ. Παπαδοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Σάγκα τοῦ αὐτοῦ δήμου ἀντὶ τοῦ Δημ. Γατσοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Τσιπιανὰν τοῦ δήμου Τσιπιανῶν ἀντὶ τοῦ Ἰω. Ῥηγοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Χατζῆ δήμου Βουφράσου.

Διορίζεται ὁ Θεόδ. Κορώνης εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ Δ' δημοτικὸν σχολεῖον ὡς Β' διδάσκαλος ἀντὶ τοῦ Λουκ. Λούτσου, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐνταῦθα Α.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Α. Σκόθος τοῦ Α' δημοτικοῦ σχολείου Ἀθηνῶν καὶ Σ. Πέππας τοῦ Γ'.

Μετατίθεται κατὰ προαγωγὴν ὁ δημοδιδάσκαλος Βασίλ. Δούσης ἀπὸ τοῦ Β' δημοτικοῦ σχολείου Ἀθηνῶν εἰς τὸ Γ' ὡς Α' διδάσκαλος ἀντὶ τοῦ Π. Πκυλάτου, μετατιθεμένου εἰς τὸ πρότυπον τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Διδασκαλείου ὡς Α' διδασκάλου ἀντὶ τοῦ Ι. Παπαγεωργίου, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Βόλῳ πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον ὡς Α' διδασκάλου ἀντὶ τοῦ Γ. Καρδαρᾶ, μετατιθεμένου εἰς τὸ πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον Κορνηθίου ὡς Α' διδασκάλου ἀντὶ τοῦ Β. Ἀγγελοπούκου, μετατιθεμένου εἰς τὸ πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον Βόλου ὡς Β' διδασκάλου.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἐμμ. Ἰωαννίδης ἀπὸ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Κερκτέρας τοῦ δήμου Λαυρίου εἰς τὸ ἐν Χαλκιδρίῳ τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἀντὶ τοῦ Ἡλίκ Μπάτζα, μετατιθεμένου εἰς τὸ ἐν Κρωπὶ τοῦ δήμου Κρωπίας ὡς Β' διδασκάλου.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Νέων Λιοσίων τοῦ δήμου Ἀθηναίων Ἰωάνν. Ἀβραμάκος εἰς τὸ ἐν Ἀγίῳ Δημητρίῳ τοῦ δήμου Ὀρχομενοῦ δημοτικὸν σχολεῖον.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Α. Γεραμάνης εἰς τὸ ἐν Καπανδριτίῳ τοῦ δήμου Μκραθῶνος δημοτικὸν σχολεῖον.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀλιβερίου τοῦ δήμου Δυστίων Γεώργ. Σκαρᾶς εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Μκραθῶνος τοῦ ὁμωνύμου δήμου ἀντὶ τοῦ Διονυσ. Βαλασσοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Κάλαμον ἀντὶ τοῦ Διονυσ. Βαλασσοπούλου, μετατιθεμένου εἰς Κάλαμον ἀντὶ τοῦ Π. Πετρίδου, μετατιθεμένου εἰς Δαμαλᾶ τοῦ δήμου Τροιζίνος ἀντὶ τοῦ Ι. Κοροθέση, μετατιθεμένου εἰς Ἀγκίστριον Αἰγίνης ἀντὶ τοῦ Γ. Στρούμπου μετατιθεμένου εἰς Μενίδιον Ἀχαρνῶν ὡς Β' δημοδιδασκάλου.

Μετατίθεται ὁ δεῦτερος τῶν δημοδιδασκάλων Ῥαφάνης τοῦ δήμου Ὀλύμπου Δημ. Ἀγροαστιδῆς εἰς τὸ ἐν Νεζερῶ τοῦ αὐτοῦ δήμου δημοτικὸν σχολεῖον.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Δημ. Πάγκαλος εἰς τὸ ἐν Κουβαρᾶ τοῦ δήμου Λαυρίου δημοτικὸν σχολεῖον.

Ἀπολύεται τῆς ὑπηρεσίας ὁ Β' δημοδιδάσκαλος Ἀγριάνων τοῦ δήμου Θεραπῶν Ι. Καρελᾶς, ὡς μὴ ἐπαρκῶν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του ἕνεκα γήρωος, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς ἀρμοδίας ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀπολύεται τῆς ὑπηρεσίας ὁ Β' δημοδιδάσκαλος τοῦ ἐν Πόρῳ δημοτικοῦ σχολείου Σ. Τσιμαίας, ὡς ἐγκαταλείπων συνεχῶς τὴν θέσιν του, κατὰ τὰς περὶ τούτου ἀναφορὰς τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν.

Ἀπολύεται τῆς ὑπηρεσίας ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀγίου Ἰωάννου Σπάρτης Δημ. Πηπαζωγράφος, κατ' αἴτησιν τῆς ἀρμοδίας ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Διορίζεται εἰς τὸ Α' δημοτικὸν σχολεῖον Τυρνάβου ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀθανάσιος Εὐθύμιου ὡς Β' διδάσκαλος.

Ἀπολύεται τῆς ὑπηρεσίας ὁ ἐν Κελελέρ τοῦ δήμου Ἀρμενίου Εὐθύμ. Παπαδημητρίου, κατ' αἴτησιν τῆς ἀρμοδίας ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Μεθώνης τοῦ ὁμωνύμου δήμου Μιχ. Γκιτάκος εἰς τὸ ἐν Μκραπούλῳ τοῦ δήμου Κρωπίας δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τοῦ Ἡλίου Πετρούλια, ἀπολυομένου, ὡς ἀναλαβόντος ἰδιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

Διορίζεται εἰς τὸ β' ἐν Πειραιεῖ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἡ δημοδιδάσκαλος Σμαράγδω Τελώνη ἀντὶ τῆς δημοδιδασκάλου Σπάρτης Μοναστηριώτου, μετατιθεμένης εἰς τὴν κενὴν θέσιν τῆς β' διδασκάλου τοῦ ἐν Ἀγρινίῳ δημοτικοῦ σχολείου τῶν θηλέων.

Διορίζεται εἰς τὸ ἐν Μακρυνίτση δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων τοῦ ὁμωνύμου δήμου ἡ δημοδιδάσκαλος Σοφία Καζιτάρη ὡς α' διδάσκαλος, ἀντὶ τῆς Αἰκατερίνης Ἀντωνιάδου, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Τρίκερι τοῦ δήμου Αἰαντείου δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων εἰς ἀντικατάστασιν τῆς Ἀνδρομάχης Ἀγγελάτου, ἀπολυομένης τῆς ὑπηρεσίας, ὡς μὴ μεταβάσης παντάπασιν εἰς τὴν θέσιν τῆς.

Διορίζεται ἐπίσης εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον ἡ δημοδιδάσκαλος Αἰκατερίνη Μεταξᾶ ὡς β' διδάσκαλος ἀντὶ τῆς Μαρίας Κόκκιζα, μετατιθεμένης εἰς Βελεστῖνον τοῦ δήμου Φερῶν ἀντὶ τῆς Μαρίας Νάνου, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Πυργετῶ τοῦ δήμου Ὀλύμπου δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθενται ἐναλλάξ αἱ δημοδιδάσκαλοι τοῦ α' καὶ β' δημοτικοῦ σχολείου τῶν θηλέων Ἀθηνῶν Αἰκατερίνη Καλλιπέτη καὶ Ἐλένη Ζαμανίκου.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Ζατούνης τοῦ δήμου Δημητσάνης Σοφία Δ. Ζυγουροπούλου εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων Τριπόλεως ὡς β' διδάσκαλος, ἀντὶ τῆς Ἑλένης Γκουρτζούλη μετατιθεμένης εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων Λεβιδίου τοῦ δήμου Ὀρχομενοῦ.

Μετατίθενται ἐναλλάξ αἱ δημοδιδάσκαλοι Μεθώνης καὶ Πύλου Σταυρούλα Γκιτάκος καὶ Οὐρανία Ῥεμποῦ.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι τοῦ προτύπου διδασκαλείου Κερκίρας, καὶ τοῦ πλήρους δημοτικοῦ σχολείου Ζακύνθου Δ. Μκυροκέφλος καὶ Δημ. Κολοκοτσᾶς.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ πλήρους Ζακύνθου Γεώργιος Τζινιέρης εἰς τὸ πλῆρες Ξηροχωρίου τοῦ δήμου Ἰστιαίων.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ αὐτοῦ σχολείου Ἰωάννης Θεοδόσης εἰς τὸ ἐν Ῥομηρίῳ τοῦ δήμου Ὀπιταϊδῶν ἀργεῦν δημοτικὸν σχολεῖον.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Κυλισμένου τοῦ δήμου Ναφθίων καὶ Βολίμων τοῦ δήμου Ἐλάτου Διονύσιος Σαγρέδος, ἱερεὺς, καὶ Παναγιώτης Σπῆνος, ἱερεὺς.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Μεριῶν τοῦ δήμου Ἐλάτου καὶ Τραγκαίου τοῦ δήμου Ἀρκαδίων Ἰωάννης Γιατρᾶς καὶ Διονύσιος Ζουπάνος, ἱερεὺς.

Διορίζεται ὁ δημοδιδάσκαλος Χρῦσανθος Πυλαρινός, ἱερεὺς, εἰς Βανάτον τοῦ δήμου Ψωφίδος ἀντὶ τοῦ Σπυρίδωνος Καλογεροπούλου, μετατιθεμένου εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Μαχαιράδων ἀντὶ τοῦ Διονυσίου Κυπριώτου, μετατιθεμένου εἰς Κομητᾶτα τοῦ δήμου Ἄσσου τῆς Κερκλληνίας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Βολίμων Μέσων τοῦ δήμου Ἐλάτου εἰς Καρυὰ τοῦ δήμου Ἄσσου Δ. Θεοδόσης.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Ἐξω Χώρας τοῦ δήμου Ἐλάτου καὶ ἄνω Γερακκρίου τοῦ δήμου Ἀρκαδίων Στέφανος Καμπιώτης καὶ Νικόλαος Λάτας.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Φιολῆτι, τοῦ δήμου Ἀρτεμισίων Παναγιώτης Βόσσης εἰς Πηγαδάκις τοῦ δήμου Ὑριαίων ἀντὶ τοῦ Παναγιώτου Σκούρτα, μετατιθεμένου εἰς Ἅγιον Δημήτριον τοῦ δήμου Μεσογαίων.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Σκουληκάδου Σπυρ. Ἀρβωνιτάκης εἰς Φιολῆτι τοῦ δήμου Ἀρτεμισίων.

Μετατίθεται ὁ δημοδιδάσκαλος Γαλάρου τοῦ δήμου Ἀρτεμισίων Σπυρίδων Μυλωνᾶς εἰς τὸ δημοτικὸν Σκουληκάδου τοῦ δήμου Μεσογαίων.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Πιτσιωτῶν τοῦ δήμου Τυμφρηστοῦ Κωνστ. Δικόπουλος καὶ Παλαιοκάστρου τοῦ αὐτοῦ δήμου Γεώρ. Βορτσέλας.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Λογγῶν καὶ Βερονικατικῶν τοῦ δήμου Λακκιωτῶν Σπυρίδων Ἀντίοχος καὶ Εὐάγγελος Κάγκας.

Μετατίθενται ἐναλλάξ οἱ δημοδιδάσκαλοι Π. Παπαευσταθίου τοῦ ἀ δημοτικοῦ σχολείου Λαρίσσης καὶ Α. Κωστόπουλος τοῦ προτύπου διδασκαλείου Λαρίσσης.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Εὐφροσύνη Σωτηρίου εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Βον δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Ἑλένης Γραντάκη, μετατιθεμένης εἰς Λιόπεσι τοῦ δήμου Κρωπίας ἀντὶ τῆς Αἰκατερίνης Πατούσα, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Ἀμπελοκήποις τοῦ δήμου Ἀθηναίων δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ δημοδ. Καλαμπάκας Ἑλένη Χατζηδημητρίου εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Αον δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Ἀσπασίας Κοτζιᾶ, ἀπαλλασσομένης τῆς ὑπηρεσίας τῇ αἰτήσει τῆς.

Διορίζεται εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις νεοσύστατον Βον δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων ἡ δημοδιδ. Ἄννα Τσάτσου ὡς β' διδάσκαλος.

Ἐπίσης διορίζεται εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον ἡ δημοδ. Ἑλένη Γεωργίου ὡς α' διδάσκαλος.

Ἐπίσης διορίζεται εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον ἡ δημοδ. Μαρία Κοκίδου ὡς γ' διδάσκαλος.

Μετατίθενται αἱ δημοδιδ. Σταματίνα Ἡλιοῦ τοῦ Αου δημοτικοῦ σχολείου Ἀθηνῶν εἰς τὸ Γον καὶ Ζαφείρω Κωνσταντίνου τοῦ Βου εἰς τὸ Αον.

Διορίζεται ἡ δημοδιδ. Χρυσούλα Γεργιᾶ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ΣΤον δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Αἰκ. Βενιζέλου εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Γον δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Εὐσταθία Σφόσκη εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Δον δη-

μοτ. σχολεῖον ἀντὶ τῆς Χαρικλείας Στεφοπούλου, μετατιθεμένης εἰς Γαργαλιάνους τοῦ δήμου Πλαταμῶδους δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ δημοδ. Αἰκ. Καλλιπέτη ἐκ τοῦ Δου δημοτικοῦ σχολείου Ἀθηνῶν εἰς τὸ Αον.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Οὐρανία Παναγιωτοπούλου εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Βον δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Αἰκ. Βακαρόζα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Δον δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Παρλασκηνῆς Βασιλείου μετατιθεμένης εἰς Δούκα Ὀλυμπίων.

Διορίζεται ἡ δημοδιδάσκαλος Θεοδ. Λελοῦδα εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Ἀμαρουσίου τοῦ δήμου Ἀθηναίων.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Μαρίας Πουλῆ εἰς τὸ ἐν Πατησίοις τοῦ δήμου Ἀθηναίων δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Παναγιώτα Θεοδώρου εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν συνοικίαν Ἀγίας Μαρίας δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Παναγ. Ἀναστασοπούλου εἰς τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Βατραχονησίου δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Διορίζεται εἰς τὸ Αον δημοτ. σχολεῖον Πειραιῶς ἡ δημοδ. Ἐλένη Μαρτίου.

Διορίζεται εἰς τὸ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Βον δημοτ. σχολεῖον ἡ δημοδιδάσκαλος Χρηστὶνὰ Ζῶη ἀντὶ τῆς Φωτεινῆς Βαλλίνη, μετατιθεμένης εἰς τὸ Γον δημοτικὸν σχολεῖον Βόλου.

Μετατίθεται ἡ δημοδ. Μαρίας Ἀγκητοῦ ἐκ τοῦ Γου ἐν Βόλῳ δημοτικοῦ σχολείου εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ ἀντὶ τῆς Καλλιόπης Χριστοδούλου, μετατιθεμένης εἰς Βανάτον τοῦ δήμου Ψωφίδος Ζακύνθου.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Μαρίας Μωραίτου εἰς τὸ ἐν Κηφισοῖς δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ δημοδ. Καλημεριάνων τοῦ δήμου Κοτυλαίων Ἀγγ. Χριστοδούλου εἰς τὸ ἐν Ἄργει δημοτ. σχολεῖον ὡς 6' διδάσκαλος.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Βασιλικὴ Παπαδοπούλου ἐκ Μάνδρας εἰς Μέγαρα ἀντὶ τῆς Ἀθηνᾶς Βλάχου, μετατιθεμένης εἰς Μολαῶν τοῦ δήμου Ἀσωποῦ.

Διορίζεται εἰς τὸ ἐν Θήβαις δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἡ Ἄννα Κορομάντζου ἀντὶ τῆς Ἐλένης Ἀναγνωστοπούλου, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Ὑδρα Ἀ' δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Τρικκάλων Αἰκ. Ἰωάννου εἰς τὸ ἐν Χαλκίδι Α' δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ γ' δημοδιδάσκαλος τοῦ ἐν Χαλκίδι δημοτικοῦ σχολείου τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ γ' δημοδιδάσκαλος τοῦ ἐν Χαλκίδι δημοτικοῦ σχολείου τῶν θηλέων Ἀργυρῶ Βασιλείου εἰς τὸ ἐν Λογαῖ τοῦ δήμου Κορώνης δημοτικὸν σχολεῖον.

Διορίζεται ἡ Μαρτῶ Βεκίου εἰς τὸ ἐν Ἀλβερῖφ τοῦ δήμου Δυστίων δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Μαρίας Σταμέλου μετατιθεμένης εἰς Καλημεριάνους τοῦ δήμου Κοτυλαίων δημοτικὸν σχολεῖον.

Διορίζεται ἡ δημοδιδάσκαλος Ἀγγελ. Γιαννοπούλου εἰς τὸ ἐν Καρπενησίῳ δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τῆς Ἐλένης Κωνσταντινίδου, μετατιθεμένης εἰς Ἄρταν ἀντὶ τῆς Αἰκ. Καπελλορίου, μετατιθεμένης εἰς Ξηροχώριον ἀντὶ τῆς Αἰκ. Χατζηνικολάου, μετατιθεμένης εἰς Βελεστίνον τοῦ δήμου Φερῶν.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Ἐλπίς Βρατσάνου ἐξ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ δήμου Νεμέας εἰς Ἀμπελάκια τοῦ δήμου Σαμαρῖνος ἀντὶ τῆς Χρυσίδος Πετροπούλου, μετατιθεμένης εἰς Κερατέαν ἀντὶ τῆς Σταματ. Κονσόλου, μετατιθεμένης εἰς Αἴγιναν ἀντὶ τῆς Πελαγίας Μπήτρου, μετατιθεμένης εἰς Δομβραϊναν τοῦ δήμου Θίσβης ἀντὶ τῆς Ὀλυμπιάδος Δράμηση, μετατιθεμένης εἰς Ἄγιον Γεώργιον τοῦ δήμου Νεμέας.

Μετατίθεται ἐκ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Σκιαθοῦ ἡ δημοδιδάσκαλος Σταματούλα Πανιώτου εἰς τὸ ἐν Συκεῖ τοῦ δήμου Σπαλάθρων δημοτικὸν σχολεῖον.

Διορίζεται ἡ δημοδιδάσκαλος Δέσποινα Βερροικοπούλου εἰς τὸ Β' δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων Λαμίας ἀντὶ τῆς Ἄννης Καδέρ, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Συκεῖ τοῦ δήμου Τρικκάλων δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Ἐλένης Πετράκη, μετατιθεμένης εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Καλάμου τοῦ δήμου Ὠρωπίων ἀντὶ τῆς Ἀγγελ. Γρηγορίου, μετατιθεμένης εἰς Γύθειον τοῦ ὁμωνύμου δήμου ἀντὶ τῆς Χρυσῆς Κρητικοπούλου, μετατιθεμένης εἰς Καστανιὰν τοῦ Καστορίου.

Διορίζεται ἡ δημοδιδάσκαλος Ἄναστ. Βάρφη εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων Ἄρτης ἀντὶ τῆς Πηνελόπης Λαγκούση, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Ἀνδριτσαινῇ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς

Ἄγγελ. Μελλίου, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Κυπρισσίᾳ δημοτικὸν σχολεῖον ὡς ἄ διδάσκαλος.

Διορίζεται εἰς τὸ ἐν Αἰγίῳ δημοτικὸν σχολεῖον ἡ Μαρίας Ἀντωνιάδου ἀντὶ τῆς Γεωργίας Γκόφκ, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Σουδεναῖς τοῦ ὁμωνύμου δήμου δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Ἀνθὴ Βενιζέλου ἐκ τοῦ β' δημοτικοῦ σχολείου τῶν θηλέων Ζακύνθου εἰς τὸ ἐν Κάτω Ἀχαΐᾳ τοῦ δήμου Δύμης δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Αἰκ. Οἰκονομοπούλου, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Σοπωτῶ τοῦ δήμου Ἀροανείας.

Διορίζεται ἡ δημοδιδάσκαλος Μαρίας Ζύδη εἰς τὸ ἐν Πάτραις β' δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Μαρίας Κουλουμπῆ, μετατιθεμένης εἰς Δίβρην τῆς Λαμπεΐας.

Διορίζεται εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Κισύρκων τοῦ δήμου Μπαρθῶνος ἡ δημοδιδάσκαλος Ἰριγένεια Λαμπίση ἀντὶ τῆς Αἰκ. Νομικοῦ, ἀπολυομένης τῆς ὑπηρεσίας, ὡς μὴ μεταβίβασθαι εἰς τὴν θέσιν τῆς.

Διορίζεται εἰς τὸ ἐν Κορίνθῳ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἡ δημοδιδάσκαλος Ἀμαλίας Τζαβουλάρη ἀντὶ τῆς Αἰκ. Βελλίνη, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἄ δημοτικὸν νηπιακὸν σχολεῖον Βόλου ἀντὶ τῆς Πηνελόπης Παπαδοπούλου, μετατιθεμένης εἰς Μξιμούλιον τοῦ δήμου Ὀρχήστου.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Δερβητσελεπῆ τοῦ δήμου Ἡλίδος, Δήμητρα Κωνσταντίνου εἰς τὸ ἐν Λιβαρτσῖ τοῦ δήμου Φωφίδος δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Δίβρης τοῦ δήμου Λαμπεΐας Μαρίας Παπαδάτου εἰς τὸ ἄ δημοτ. σχολεῖον Ζακύνθου ἀντὶ τῆς Ἀμαλίας Πανταζῆ, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Καλαβρύτοις δημοτικὸν σχολεῖον ἀντὶ τῆς Πηνελόπης Δρίτσου ἀπαλλασσομένης τῆς ὑπηρεσίας ἕνεκα γήρωσ.

Μετατιθενται ἐναλλάξ αἱ δημοδιδασκάλισσαι Αἰκ. Βενιζέλου τοῦ β' δημοτικοῦ σχολείου Ζακύνθου καὶ Ζηνοβία Ζαλούλου τοῦ ἄ δημοτικοῦ σχολείου Πατρῶν.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Βανίτσας Βασιλικὴ Ζουμπούλακη εἰς τὸ ἐν Κραθασσαρᾶ τοῦ δήμου Ἀμβρακίας ἀντὶ τῆς Αἰκ. Κουντουριώτου ἡ Καψάλη, μετατιθεμένης εἰς Βελλενταϊκὸν τοῦ δήμου Ἡρακλείας.

Διορίζεται εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Ἀστακοῦ ὁμωνύμου δήμου ἡ

δημοδιδάσκαλος Μαργαρῶ Πλέσσα ἀντὶ τῆς δημοδιδασκαλίσης Κλεάνθης Ζαφειριπούλου, μετατιθεμένης εἰς Κομπότη τοῦ δήμου Πέτα τῆς ἐπαρχίης Ἄρτης.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Κατούνης τοῦ δήμου Ἐχίνου Εὐγενία Σβορώνου εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Αἰτωλικοῦ ἀντὶ τῆς Ἐλένης Γλήνη, ἀπολυομένης τῆς ὑπηρεσίας, ὡς ἐγκαταλιπούσης τὴν θέσιν τῆς.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδάσκαλος Προνοίας τοῦ δήμου Νευπλίας Ἐλένη Καβελάρη εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει τοῦ Νευπλίου δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Χρυσίδος Ἐπικράτους, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Γούρῳ τοῦ δήμου Φενεοῦ δημοτικὸν σχολεῖον.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδ. Νέας Ἐπιδαύρου Μαρίας Τζαβάρη εἰς Πρόνοϊαν Νευπλίου.

Μετατίθεται ἡ ἄ δημοδιδ. τοῦ ἐν Νευπλίῳ δημοτ. σχολείου Ἀνδριάνη Γερασιώτου εἰς τὸ ἐν Ἄργει δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Γεωργίας Δοντοπούλου, μετατιθεμένης εἰς Σπέτσας ἀντὶ τῆς Εὐγενίας Κομνηνοῦ, μετατιθεμένης εἰς Ἅγιον Ἰωάννην τοῦ δήμου Θυρέας (Ἄστρους).

Μετατίθεται ἡ δημοδιδ. Σοφία Δράσσα ἐκ τοῦ δημοτ. σχολείου Στερνίτσας τοῦ δήμου Τρικολώνων εἰς τὸ ἐν Νευπλίῳ ἄ δημοτ. σχολεῖον ὡς ἄ διδάσκαλος.

Μετατιθενται ἐναλλάξ αἱ δημοδιδ. Πόρου καὶ Ἀγουλινίτσας τοῦ δήμου Βόλακος Αἰκ. Ἀναστασιάδου καὶ Ἀλεξάνδρα Ἰωαννίδου.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδ. Ἐλένη Βουδούρη ἐκ τοῦ ἐν Γαργκλιάνοις τοῦ δήμου Πλαταμῶδους δημοτ. σχολείου εἰς τὸ ἐν Πόρῳ ἀντὶ τῆς Γαρουζλιζῆς Ρουμελιώτου, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Κλημέντι τοῦ δήμου Πελλήνης δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδ. Φρουτζάλας τοῦ δήμου Θουρίας Παναγιώτα Μεταξοπούλου εἰς τὸ ἐν Νέῳ Ἐπιδαύρῳ δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Διορίζεται ἡ δημοδιδ. Αἰκ. Δρίτσα εἰς τὸ Β' δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων ἐν Ἐρμούπολει γ' διδάσκαλος ἀντὶ τῆς Φαιναρέτης Δουκάκη, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Φρουτζάλα τοῦ δήμου Θουρίας δημοτ. σχολεῖον.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδ. Εὐτέρπη Περφανάκη ἐκ τοῦ Γ' δημοτικοῦ σχολείου τῶν ἀρρένων Ἐρμούπολεως εἰς τὸ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Α' δημοτ.

μοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Θεοδώρας Μπογιατζῆ, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Μυκόνῳ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Ἄγγ. Πονηροπούλου μετατιθεμένης εἰς Λεχαινὰ τοῦ δήμου Μυρτουνηίων.

Μετατίθεται ἡ δημοδ. Πικρασκενὴ Κοσονάκη ἐκ τοῦ Β' δημοτ. σχολείου Ἐρμουπόλεως εἰς τὸ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Α' ἀντὶ τῆς Αἰκ. Μανδρᾶ, μετατιθεμένης εἰς τὸ ἐν Τήνῳ δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθενται ἐναλλάξ αἱ δημοδιδ. Μήλου καὶ Ἀδάμαντος Βασιλ. Νικολάου καὶ Μαριγῶ Μανασσῆ.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Ἑλένη Ι. Τραπέζα εἰς τὸ ἐν Ἄνδρῳ δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων ἀντὶ τῆς Ἑλένης Καίρη, μετατιθεμένης εἰς Τοπόλεξ τοῦ δήμου Πικρασίων δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Μετατίθεται ἡ δημοδ. Ὅπισω Μεριᾶς τοῦ δήμου Κορθίου Τριανταφυλ. Στραμπούλη εἰς Μεσσαρίαν τῆς Ἄνδρου ἀντὶ τῆς Εὐανθίας Καίρη, μετατιθεμένης εἰς Στεμνίτσαν τοῦ δήμου Τρικολώνων.

Διορίζεται εἰς τὸ ἐν Κέξ δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων ἡ δημοδιδ. Καλλιρρόη Δημητρίου ἀντὶ τῆς Οὐρανίας Βουτσινᾶ, μετατιθεμένης εἰς Καπανδρίτιον τοῦ δήμου Μαραθῶνος ἀντὶ τῆς Μαρίας Καρδαρᾶ, μετατιθεμένης εἰς Ζάρκον τοῦ δήμου Φαρκαδόνας.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Σωσάνα Κακιοῦζη εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Ἰθάκης ἀντὶ τῆς Ἑλισσάβητ Ἡρακλειώτου, μετατιθεμένης εἰς Βουλγαρέλιον τοῦ δήμου Θεοδωρίας.

Διορίζεται εἰς τὸ δημοτ. σχολεῖον Παξῶν ἡ δημοδ. Ἑλένη Μπαλάσκα.

Μετατίθεται ἡ δημοδ. Παγώνα Τσάνη ἐκ Τοπόλιας τοῦ δήμου Πικρασίων εἰς Ἁγίαν Εὐφημίαν τοῦ δήμου Πυλαρέων ἀντὶ τῆς Εὐαγγελίας Κοντομαρούση, μετατιθεμένης εἰς Κατούναν Ἐχίνου.

Μετατίθεται ἡ δημοδ. Πολύμνια Θηβαίου ἐκ Λεχαινῶν τοῦ δήμου Μυρτουνηίων εἰς Τύρναβον ὡς Β' διδάσκαλος ἀντὶ τῆς Ἀθηνᾶς Γεώρτση, μετατιθεμένης εἰς Ὀμβρικὴν τοῦ δήμου Ξυνιάδος.

Μετατίθεται ἡ Β' δημοδιδ. τοῦ ἐν Ἄργει δημοτ. σχολείου τῶν θηλέων Εἰρήνη Πραντούνα εἰς τὸ ἐν Τρικκάλοις δημοτ. σχολεῖον τῶν θηλέων.

Διορίζεται ἡ δημοδ. Ἀσπασία Ἀγγελοπούλου εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον ὡς Β' διδάσκαλος ἀντὶ τῆς Βασιλικῆς Μωραΐτου, μετατιθεμένης εἰς Νεμπεγλῆρ Φακίου.

Διορίζεται ἡ δημοδιδ. Κυριακὴ Παξίνου εἰς τὸ δημοτ. σχολεῖον Ἄγιοῦ ἀντὶ τῆς Βασιλικῆς Κουτσουγιαννοπούλου, μετατιθεμένης εἰς Κλεινοβὸν τοῦ δήμου Χαλκίδος παρ' Ἀσπροποτάμῳ.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδ. Καστανιάς τοῦ δήμου Καστανέας Ἀναστ. Γιανουσοπούλου εἰς Ζεμενὸν τοῦ δήμου Σικυῶνος.

Μετατίθεται ἡ δημοδιδ. Πραμάντων τοῦ ὁμωνύμου δήμου Ἀμαλία Κερμινάτη εἰς τὸ ἐν Καλαμπάκῃ δημοτ. σχολεῖον θηλέων.

Διορίζεται εἰς τὸ δημοτ. σχολεῖον Ὅπισω Μεριᾶς τοῦ δήμου Κορθίου ἡ δημοδιδ. Ἑλπινίκη Ταραντίου.

Διορίζεται ἡ δημοδιδ. Βασιλ. Βρετοῦ εἰς Ὀρμον Κορθίου ἀντὶ τῆς Μαρίας Βλασσοπούλου, μετατιθεμένης εἰς Παραπρέσταιναν τοῦ δήμου Σιλάνων.
(Ἔπεται συνέχεια).

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ

Γερμανία. Αἱ Πρωσικαὶ βουλᾶὶ ἐψήφισαν νόμον περὶ συντάξεως τῶν δημοδιδασκάλων. Ποσὸν ἀνώτατον δι' ἕκαστον ἀποχωροῦντα δημοδιδάσκαλον ὁρίσθησαν 600 μάρκαι.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ὑπουργείου τῆς Πρωσίας διὰ τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν ἠξήθη τὸ ἔτος 1885—1886 εἰς τὸ ποσὸν τῶν 45,242,320 μαρκῶν, πλὴν 4,504,639 ὀρισθεῖσων δι' ἐκτάκτους δαπάνας (τὰ ἔξοδα τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπουργείου δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο). Τὰ 45 ἑκατομύρια τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ διανέμονται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.

Διευθυνσις σχολικῆ κατ' ἐπαρχίας	Μάρκ.	533,198
Εἰς ἐξεταστικὰς ἐπιτροπείας	"	88,760
Πανεπιστήμια	"	6,548,166
Μέση ἐκπαίδευσις	"	4,712,118
Δημοτικὴ ἐκπαίδευσις	"	21,415,518
Ἐπιστήμαι καὶ τέχναι	"	2,962,492
Ἐκπαίδευσις τεχνικὴ καὶ μουσεῖα	"	2,000,193
Δαπάναι δήμων εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκπαίδευσιν	"	6,826,588
Ἀπρόβλεπτα καὶ διάφορα	"	155,287
Ἐν ὅλῳ Μάρκ		45,242,320

Ἐκ τῶν 4 1/2 ἑκατομυρίων ἐκτάκτως προϋπολογισθέντων 825,152 μάρκαι ὁρίσθησαν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς παιδείσεως,

— Ἡ 26 σύνοδος τῶν γερμανῶν δημοδ. δικαίων (26 allgem. ein. deutsche Lehrerversammlung) ἐγένετο ἐν Δαρμστάτῃ τὴν 26—28 Μαΐου. Τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως ἐν Γαλλίᾳ ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ καὶ Jost. Ἐν μιᾷ τῶν συνεδριῶν ὁ εἰσηγητὴς τοῦ 5ου ζητήματος («Τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ ἡ ἀγωγὴ») ἐξήνεγκεν ἐν συμπεράσματι τὴν εὐχὴν περὶ τῆς δωρεᾶν καὶ ἀμίσθου παιδεύσεως ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις. Ἡ εὐχὴ αὕτη συνωδεύθη ὑπὸ ζωηρῶν χειροκροτημάτων τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως. Ἄλλ' ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως κ. Debbe, ἐκ Βρέμης, ἕνεκα διαταγῶν ἀνωτέρων, ἐζήτησε παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὴν ἐξάλειψιν τῆς τελευταίας ταύτης περιόδου τῆς ἐκθέσεως, ἣν οὗτος ἐδέχθη. Γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἐξελίψεως γνωστῆς, διάφορα μέλη τῆς συνελεύσεως ἐδήλωσαν, ὅτι λιμνάζουσιν αὐτὰ ὑπ' ἰδίαν εὐθύνην τῶν τὴν πρότασιν τὴν ἐγκαταλείψθησαν ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ. Ἄλλ' ὁ πρόεδρος ἀνέστη δ' ἀρρήθην καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς δωρεᾶν καὶ ἀμίσθου φοιτήσεως ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις δὲν θὰ δεχθῆ νὰ καθυποβίβῃ εἰς ψηφοφορίαν.

— Δημοσιεύομεν συγκριτικὸν πίνακα δαπανῶν γινομένων ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως κατὰ χιλιάδα τῶν κατοίκων ὀκτώ τῶν μεγίστων γερμανικῶν πόλεων, λαβόντες αὐτὸν ἐκ τῆς Βαυαρικῆς ἐφημερίδος τῶν διδασκάλων (Bayerische Lehrerzeitung).

	χιλιᾶδες κατοίκων	Μάρκαι
Βερολίνον	1,200	6,730,406
Ἄμβουργον	290	2,503,670
Μόναχον	244	1,305,877
Δρέσδη	299	1,376,844
Λειψία	160	1,695,496
Φραγκφούρτον	149	1,114,501
Μαγδεμβούργον	137	882,000
Νηρεμβέργη	107	611,380

Εἰ δέ τις βούλεται μαθεῖν, ὅποση εἶναι ἐν ταύταις ταῖς πόλεσιν ἢ ἀνά χιλίους κατοίκους δαπάνη ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως, εὕρισκει κατ' ἀναλογίαν αὐτὴν ὡδε.

Λειψία	10,596	Μάρκαι
Ἄμβουργον	8,633	»
Φραγκφούρτον	7,479	»
Μαγδεμβούργον	6,437	»
Δρέσδη	6,012	»
Νηρεμβέργη	5,713	»
Βερολίνον	5,608	»
Μόναχον	5,351	»

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν δὲ τούτων βλέπει τις ὅτι αἱ δύο πρωτεύουσαι τῆς Πρωσίας καὶ Βαυαρίας δὲν δύνανται νὰ καυχῶνται ἐπὶ ταῖς θυσίαις, ταῖς γινομέναις παρ' αὐτῶν ὑπὲρ τῆς παιδεύσεως τοῦ λαοῦ.